

Turen starter med

Håndbok for **HYTTEDRIFT**

Innhold	2
Om håndboken	4
Endringslogg og kilder	4
Ubetjent hytte	5
Selvbetjent hytte	6
Nødbu, Varmestue, Dagsturhytte og Rastebu	7
Gapahuk og Padlehuk	8
Serveringshytte	9
Kystledhytte	10
Skolehytte	12
Betjent hytte	13
Hyttevakt, Hyttetilsyn og Tilsynskvarter	14
Foreningsnett	15
DNT-butikken	16
Planlegge en ny DNT hytte	17
Sosial bærekraft	19
Kontingent-beregningsmodellen	20
Beregning for økonomisk lønnsomhet	22
Prisliste og vilkår for bestilling/avbestilling	26
Protokoll	28
Spillemidler	29
Andre muligheter for å søke midler	30
Leiekontrakter/festekontrakter/samhandlingsskjema	31
Eiendomsforvaltning	33
Risiko- og sårbarhetsanalyse, avvikshåndtering og beredskapsplan	34
Brannteknisk innhold	37
Brann	38
Sikringsbygg	39
Gasshåndtering	40
Røykvarsler	42
Brannslukker og brannteppe	43
Førstehjelpsutstyr og hjertestarter	44
Badstue	45
Ved	46
Peistype, pipe, montering og brannvegg	47
Avfallshåndtering og basisvarer	48

Tørkemulighet	49
Energiforsyning og effektivisering	50
12V	51
Aggregat	52
Sengetøy og madrasser	53
Hengelås og DNT-nøkkel	54
Servise DNT Figgjo	55
Utstyr på en DNT hytte	56
Vann og vannkvalitet	57
Matlager selvbetjent	58
DNT Hyttebetaling	62
Skilt	63
Informasjon til gjestene	64
Plakater, Papirfly og Profilprogram	65
Tilgjengelighet og universell utforming	66
UT.no	67
Visbook / Hyttebestilling.dnt.no	68
Bokhylle/Spill/Gitar	69
Vedlikehold	71
Takrenner	72
Takkonstruksjon	73
Snø	74
Kledning	75
Beis, dekkbeis og maling	77
Fukt og råte	80
Restaurering av gamle vinduer	81
Byggforskserien fra Sintef	83
Veggedyr	84
Mus	85
Andre skadedyr/innsekter	86
Dugnad	87
Hund	88
Renhold	89
Utedo	90
Transport	91
Å legge ned en hytte	92

Denne håndboken er en bestilling fra landsstyret i DNT til Hytte- og ruteutvalget i DNT

DNT har over 550 hytter og gjennkjennbarhet på tvers av disse er viktig for både besøkende og medlemsforeningene som driver hyttene. DNTs medlemsforeninger har derfor etterspurt en håndbok for DNT hyttedrift. Hytte- og ruteutvalget i DNT har skrevet en slik håndbok og står som «eier» av håndboken og foretar fremtidige revisjoner.

Håndboken er skrevet for DNTs medlemsforeninger og både ansatte og frivillige som har ansvar for hyttedrift vil ha glede av håndboken. Også de som er tilsyn eller hyttevakt på DNT hyttene kan ha nytte av å lese gjennom deler av håndboken.

Denne utgaven av håndboken tar for seg de ubetjente- og de selvbetjente hyttene. De som arbeider med betjente hytter kan ha glede av deler av innholdet i håndboken men de fleste områder innen forvaltning, drift og vedlikehold er mer omfattende på en betjent hytte.

Håndboken finnes i en trykket utgave i DNT-butikkens interne del (se eget kapittel i håndboken som omhandler DNT-butikken og innlogging fra medlemsforeningene) samt i en digital utgave på nettsiden www.dnthyttedrift.no

Håndboken har et versjonsnummer og siste utgave vil til enhver tid være tilgjengelig på www.dnthyttedrift.no. Trykket versjon kan ha noe forsinkelse når det kommer til versjonsnummer.

Mulige mangler eller utbedringer i håndboken kan meldes til hytteutvalget@dnt.no

Håndboken er ment å være et praktisk hjelpemiddel for DNTs medlemsforeninger. Samtidig skal håndboken også bidra til å følge opp målene i DNTs bærekraftstrategi 2021-2023 og ambisjonen om at "DNTs hytte- og rutenett skal være Norges mest bærekraftige ferie- og fritidstilbud".

Med ønske om likhet på tvers av DNTs hyttetilbud, gode systemer og enklere hyttedrift i medlemsforeningene.

Hytte- og ruteutvalget i DNT, Landsmøte Trondheim 2023.

ENDRINGSLOGG OG KILDER

Versjon	Dato	Endringer	Endret av	Godkjent	Dato
1.0	07.06.2023	Første versjon	TNB		

KILDER: DNTS MEDLEMSFORENINGER, FHI, HUSEIERNE, SINTEF OG XLBYGG.

BILDE AV DEN UBETJENTE HYTTEN KVANNDALEN

Hyttene er utstyrt med senger og dyner, kokemuligheter med kjeler, dekketøy og ved. Det SKAL også være dopapir, stearinlys, fyrstikker, vaskemidler. Og gass om det er propanapparat. I kontingentmodellen som er omtalt i et senere kapittel er også sengestørrelse samt takhøyde på soverom/hems definert. Hyttene er åpne eller låst med DNTs standardnøkkel. Ubetjente hytter har ikke selvbetjent (tillitsbasert) proviantlager.

Kartsymbol for Ubetjent hytte
(DNT rød og privat drevet blå)

BILDE FRA PROVIANTLAGERET PÅ DEN SELVBETJENTE HYTTEN REINHEIM

Som ubetjent hytte, men med et rikholdig matvarelager med middagsretter, pålegg, knekkebrød og lignende, som kan kjøpes på hytten. Kjøpet er tillitsbasert og betaling går som oftest via appen DNT-hyttebetaling. Hyttene er åpne eller låst med DNTs standardnøkkel, og kan ha hyttevakt i sesongene. Les mer om både proviantlager, DNT-hyttebetaling og hyttevakt i denne håndboken.

Kartsymbol for Selvbetjent hytte
(DNT rød og privat drevet bål)

BILDE AV NØDBU VED KJERAG

Nødbuer er ulåste buer/små hytter uten madrasser og dyner for overnatting. Som regel er det ved til oppvarming og propan til koking. Ofte er det òg sengebrisker på nødbuene slik at man kan overnatte dersom man har med sovepose og liggeunderlag. Ei nødbu nært sivilisasjonen blir som regel brukt som «dagsturhytte» – et sted man hviler, varmer seg og spiser matpakka.

BILDE AV GAPAHUKENE VED KOBBERHAUGHYTTA

En gapahuk er et byggverk av trematerialer, opprinnelig ment for nødtørftig overnatting. Den har kun tre vegger og tak, eventuelt to sidevegger og skråtak helt ned på baksiden. Framveggen er åpen, og ofte er det en bål plass foran denne.

Gapahuker blir fremstilt av skogens råmaterialer, og kan ha en midlertidig eller permanent funksjon. Man kan bruke pinner og trær man finner eller hogger i skogen, knyte disse sammen med røtter og legge granbar på taket. Det er også mulig å bruke tømmer til å bygge mer permanente strukturer.

Man kan sette opp midlertidige gapahuker uten grunneiers tillatelse hvis de kan demonteres igjen, men det er ikke nødvendigvis fritt frem for å kappe granbar eller pinner man trenger for å lage dem. I slike midlertidige gapahuker kan man oppholde seg i to netter før man må flytte seg, og hvis man ellers forholder seg til allemannsretten på samme måte som når man bor i telt i utmark. Permanente gapahuker krever tillatelse fra grunneier.

Det er enklere å oppholde seg i en gapahuk enn i et telt når det regner. Ulempen er at når det regner kan det være vanskelig å holde bålet tent. Dersom vinden snur og det regner, kan det lett bli både vått og røykfult inne i gapahuken.

En padlehuuk er samme byggverk som gapahuk men plassert ved vann/sjø slik at en kan padle/ro fem til huken. Ofte er slike padlehuker satt i et nettverk slik at det er mulig å dra på langturl med kano, robåt eller kajakk og overnatte på disse hukene.

		Betjent
		Selvbetjent
		Ubetjent
		Nødbu
		Servering

En serveringshytte (tidligere «sportshytte») er som oftest plassert i et turområde med mye besøkende. Det er som oftest salg av bakevarer, bolle, vaffel, kaffe og annen drikke. Salget er åpent for alle og i perioder med mye besøk (helger) kan disse hyttene ha betjening. I perioder med lavt besøk kan et tillitsbasert selvbetjeningskvarter eller en automat sammen med et varmt rom hvor gjester kan raste også være aktuelt. Dersom en serveringshytte har tilbud om overnatting blir den som oftest løftet inn i kategorien «Betjent hytte». I DNT finnes det enkle serveringshytter med sesongbaserte åpningstider som drives på dugnad. De betjente hyttene har ofte et serveringstilbud bemannet av ansatte som tilbyr servering i perioder med mange besøkende.

DNTs medlemsforeninger har et stadig større tilbud langs kysten. Organisasjonen har siste årene etablert flere overnattings steder og aktivitetsanlegg langs kyst og fjord.

En DNT hytte som ligger ved kysten/ fjorden, betegnes også som en kystledshytte. En kystledshytte blir som andre DNT hytter delt opp i ubetjent, selvbetjent, betjent, serveringshytte og skolehytte.

Kystledhyttene er hytter i umiddelbar nærhet til kysten, sjøen, fjorden -og kan være både ordinære hytter, fyr, gamle naust og skolestuer, kystbruk, forsvarsanlegg ol.

Bruk av begrepet Kystled er forankret i DNTs Handlingsplan kyst, og i Kystledsamarbeidet som DNT har vært en del av siden oppstarten i 1997. For å sikre/tilgjengeliggjøre kysten for allmennheten, er vi avhengige av godt samarbeid med de andre aktørene i Kystleden. Sammen har vi et godt utgangspunkt i DNTs erfaringer fra fjellet og å sammen sikre kystens natur og kulturgrunnlag.

Det vurderes derfor som viktig at DNT er engasjert i Kystledsamarbeidet og bruker Kystleden som betegnelsen på nye steder, bygg, fyr etc. DNTs kystledhytter er viktige elementer i Kystledsamarbeidet.

KORT OM KYSTLED

Aktørene som i dag er med i det nasjonale Kystledsamarbeidet er foruten DNT, Friluftsrådernes Landsforbund, Forbudet Kysten, Fyrforeningen og Norges Padleforbund.

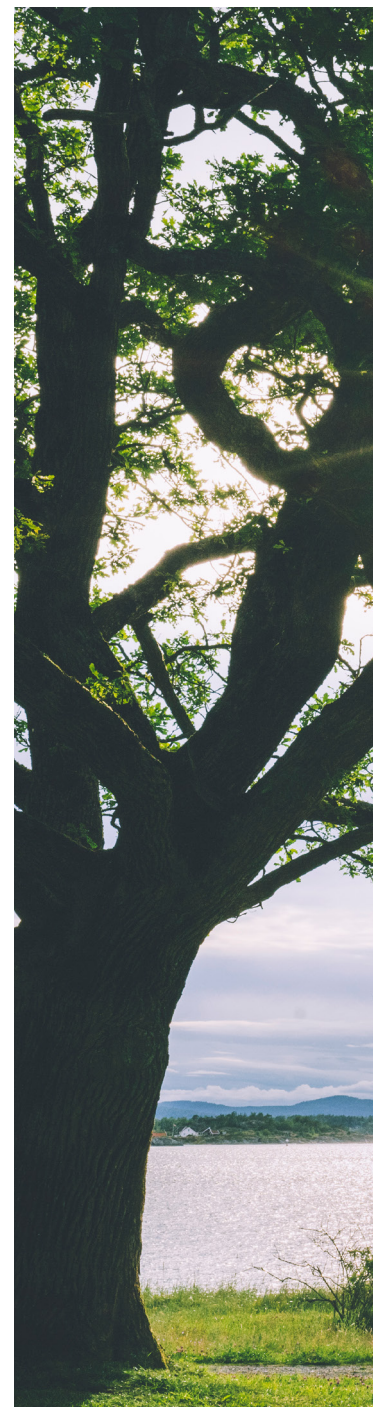
Det stilles ingen spesifikke krav for å bruke betegnelsen Kystled enn at en bruker Kystledsskiltet da sammen med DNT-logoen/ den enkelte drifters eget skilt, og hytten eller stedets navn.

Kystleden kystled.no – enkelt friluftsliv langs kysten

Kystleden er et nettverk av kyststier, ro- og padleruter, dagsturhytter og overnattingssteder for friluftsliv langs kysten. Gjennom Kystleden skal vi fremme aktivt og naturvennlig kystfriluftsliv bygd på tradisjoner og kulturarv. Alle skal ha mulighet til å bruke Kystleden.

Kystledhyttene i DNT leies i noen tilfeller ut som hele hytter, men er som oftest tilgjengelige på rom og seng nivå. Overnattingsgjestene vil oppleve noe varierende praksis i bestilling, pris, og leiebetingelser, avhengig av hvilken organisasjon som driver kystledhytten

Likeledes definisjon gjelder for DNT gapahuker og padlehuker i kystled.

BILDE FRA ØITANGEN

BILDE AV DNT-HYTTE OLALIA SOM BÅDE ER SKOLEHYTTE OG SELVBETJENT-HYTTE.

Over 30 av DNTs hytter rundt omkring i landet er spesielt tilrettelagt og egner seg svært godt for skoleklasser som ønsker å dra på tur.

Tilbudet varierer noe fra hytte til hytte, men på de fleste vil du finne følgende:

- tur- og aktivitetsforslag
- naturstier
- orienteringsopplegg
- matoppskrifter for bål og primus
- litteratur og spill som passer denne målgruppen

DNTs skolehytter er velutstyrte når det gjelder kopper og kar, og de har god overnattingskapasitet, eventuelt muligheter for overnatting i gapahuk, lavvo eller telt.

Hyttene er lett tilgjengelige og ligger i et område som appellerer til barn og unge og deres behov for fysisk aktivitet, læring og utfoldelse.

BILDE AV DEN BETJENTE HYTTEN NEDALSHYTTA

Disse hyttene drives av et vertskap. Servering av måltider (ofte trerettersmiddag samt vin/øl-rettigheter) og overnatting på to-til firemannsrom eller sovesal. De fleste hyttene har enkel, god standard med strøm, dusj og tørkerom for turtøy. Flere av de betjente hyttene har et ubetjent eller selvbetjent tilbud utenfor sesong.

Grunnet kompleksiteten i driften av en betjent hytte vil ikke denne utgaven av håndboken ta for seg alt som finnes av føringer fra mattilsyn, branntilsyn og andre myndigheter. Spørsmål om drift av en betjent hytte kan stilles til de medlemsforeninger som driver betjente hytter.

Kartsymbol for Betjent hytte
(DNT rød og privat drevet blå)

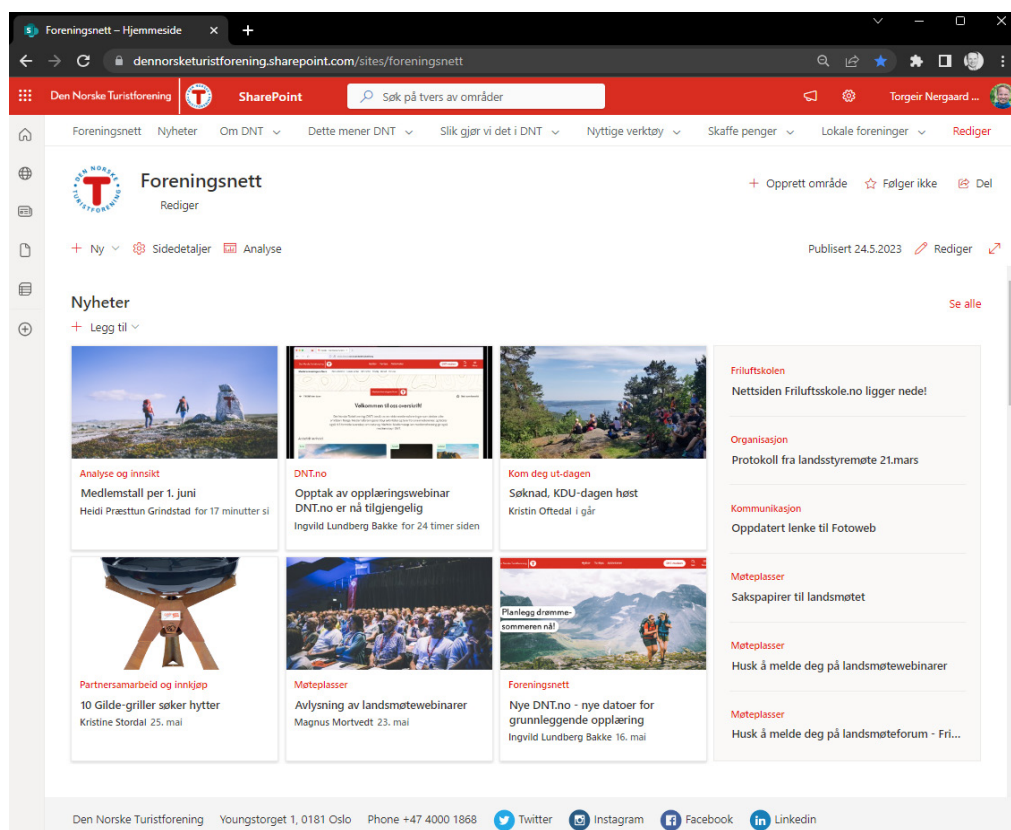
BILDE AV HYTTEVAKT PÅ SKÅPET. TROLLFJORDHYTTA OG SKÅPET ER EKSEMPLER PÅ HYTTER SOM HAR EGET TILSYNSKVARTER

En hyttevakt er en person som i høysesong overnatter og bor på DNT-hytten. Rollen fylles som oftest av en frivillig som har søkt medlemsforeningen via et utlyst frivillighetsoppdrag. Hyttevakten ønsker velkommen til nyankomne gjester og bidrar til fordeling av senger, oppgaver kjøkkentider etc. Det er utarbeidet et eget digitalt kurs i Motimate for hyttevakter. Kurset er tilgjengelig på Utforsk/Søk i Motimate-appen. De som ikke har egen bruker på Motimate kan registrere seg selv på: <https://innmelding.motimate.app/org/dnt/register>

Et hyttetilsyn er også som oftest en frivillig, men gjerne med litt tettere tilknytning til medlemsforeningen enn en hyttevakt. Et hyttetilsyn har som oftest jevnlig tilsyn på hytten i perioder med lite besøk og følger sjekklistene som er utarbeidet i samarbeid med de som arbeider som hytteansvarlig i medlemsforeningen. Feil og mangler som ikke kan utbedres ved tilsynet meldes medlemsforeningen som logger disse i et system og planlegger utbedring.

Enkelte hytter er utstyrt med eget tilsynskvarter eller eget soverom som både hyttevakter og hyttetilsyn kan benytte. Etablering av et slikt tilsynskvarter gjør det enklere for medlemsforeningene å rekruttere både hyttevakt og hyttetilsyn. Medlemsforeningen velger selv om slike tilsynskvarter skal være tilgjengelig for gjester i perioder uten hyttevakt eller hyttetilsyn til stede. Enkelte steder benyttes sikringshytter som tilsynskvarter.

Foreningsnett er et internt informasjonsbibliotek for ansatte, tillitsvalgte og frivillige i DNT. Du logger på med din Office 365-bruker i DNT eller med en privat Microsoft-konto som har fått tildelt tilgang.

HAR DU IKKE ALLEREDE TILGANG TIL FORENINGSNETT, FÅR DU DET SLIK:

Har du en Office 365-bruker i DNT (@dnt.no) har du automatisk tilgang.

ANDRE FÅR TILGANG SLIK:

Send en bestilling til hjelp@dnt.no med: fullt navn, e-postadresse, mobilnummer, forening/turlag, rolle/verv.

ITavdelingen i DNT Sentralt sender deg da informasjon slik at du får opprettet Microsoft-kontoen du trenger (om du ikke allerede har en).

Merk at invitasjonen du får er personlig.

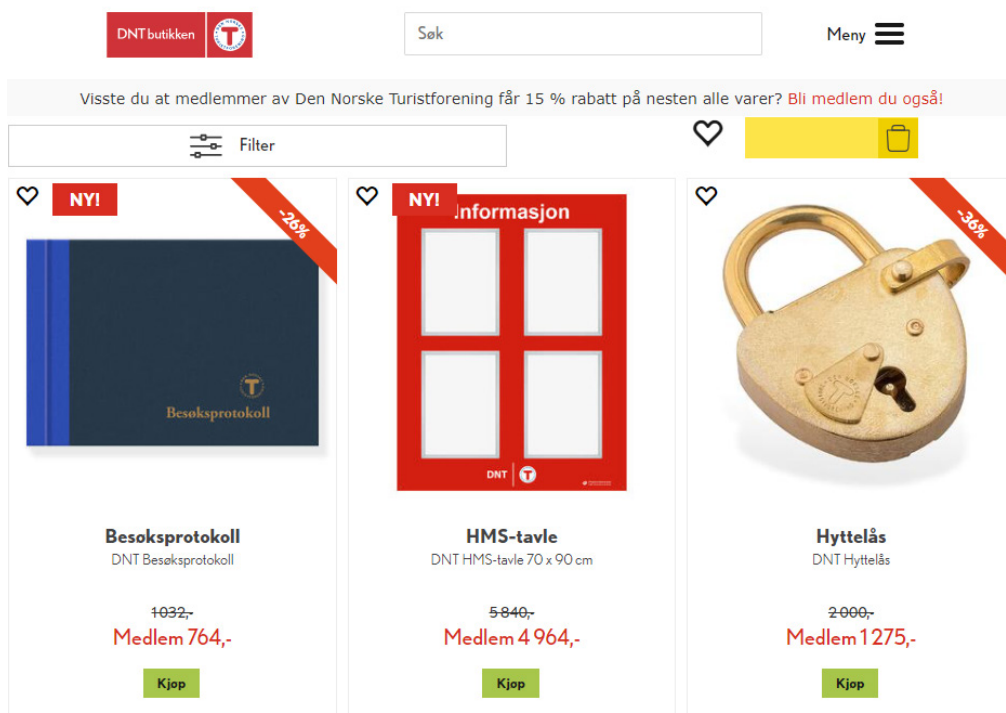
Er du styreleder anbefaler vi at du bestiller en "@dnt.no" e-post som følger adressemalen "styreleder.navnpåmedlemsforening@dnt.no". Da vil du automatisk få tilgang. Dette kan du også bestille via hjelp@dnt.no.

Det henvises flere ganger i denne håndboken til resurser som "ligger på Foreningsnett".

Dersom du har bruker finner du Foreningsnett på denne linken:

<https://dennorsketuristforening.sharepoint.com/sites/Foreningsnett>

Kundekonto for MEDLEMSFORENING og TURLAG er for ansatte og tillitsvalgte som ønsker å bestille gaver til sine frivillige og materiell til sine arrangementer. Med en slik kundekonto får du tilgang til en internbutikk-del. Ved å klikke på «intern» får du opp både skilt, DNT-låsen og lignende internprodukter.

Kundekonto for betjente HYTTER eller serverings HYTTER er beregnet til drift og innkjøp av varer til videresalg.

Dere vil også få tilgang på endel nesten gratis produkter fra internbutikken, slik som kursbevis, planleggingskart og annet.

Gå til www.DNTbutikken.no og «Logg inn» eller lag en personlig bruker med din private e-post og postadresse.

Send e-post til info@DNT-butikken.no med informasjon om hvem du er og hvilken forening eller lag du vil handle for.

Du får en bekreftelse fra oss når alt er på plass.

Når du logger inn må du velge hvilken rolle du har. Du kan nå handle som privatperson/medlem eller som medlemsforeningen, turlag eller hyttevertskap.

Logg ut og inn igjen når du må bytte mellom rollene. Som privatperson får du de vanlige prisene som også gjelder for DNT medlemmer.

Deres innpriser vises ved innlogging. På Min side kan du også bestemme om du vil se prisene med eller uten mva.

I DNTs bærekraftstrategi er målet at "DNTs hyttedrift og ruter ivareta hensynet til dyreliv og annen sårbar natur" og at "DNT skal planlegge, vedlikeholde og bygge hytter og ruter så klima- og miljøvennlig som mulig og med restriktiv arealbruk." For å følge opp disse målene er det viktig å gjøre gode vurderinger og prioriteringer i en tidlig planleggingsfase, gjerne før lokalisering er avklart.

I bærekraftssammenheng vil det nesten alltid være bedre å restaurere/oppgradere eksisterende bygningsmasse fremfor å rive og bygge nytt. Det gjelder både av hensyn til arealbruk (jf. mål om restriktiv arealbruk) og klima- og miljøbelastning som følge av produksjon og transport av materialer og avfallsmengder ifm. byggeaktivitet. I tillegg kommer verdien av å ta vare på bygninger med kulturmiljøverdi og stimulere til bruk av håndverk og byggemetoder med lokal forankring.

NÅR NY HYTTE PLANLEGGES, BØR MAN DERFOR FØRST VURDERE OM DET ER MULIG Å:

- Overta eksisterende hytte
- Restaurere/pusse opp eksisterende bygning(er)
- Renovere/bygge om eksisterende bygning (er)
- Gjenbruke grunnmur og infrastruktur uten terrenginngrep, og med minst mulig vegetasjonsendring
- Rive/bygge nytt innenfor eksisterende bygningsmiljø (for eksempel på et tun)
- Bygge nytt i områder hvor det allerede finnes tekniske inngrep fremfor å bygge på ny tomt i intakt natur.

Rekkefølgen viser prioriterte tiltak hvor tiltak lengst opp på lista har minst miljøbelastning. En bør så langt som mulig unngå å bygge nytt i områder som er definert som inngrepsfrie naturområder (INON).

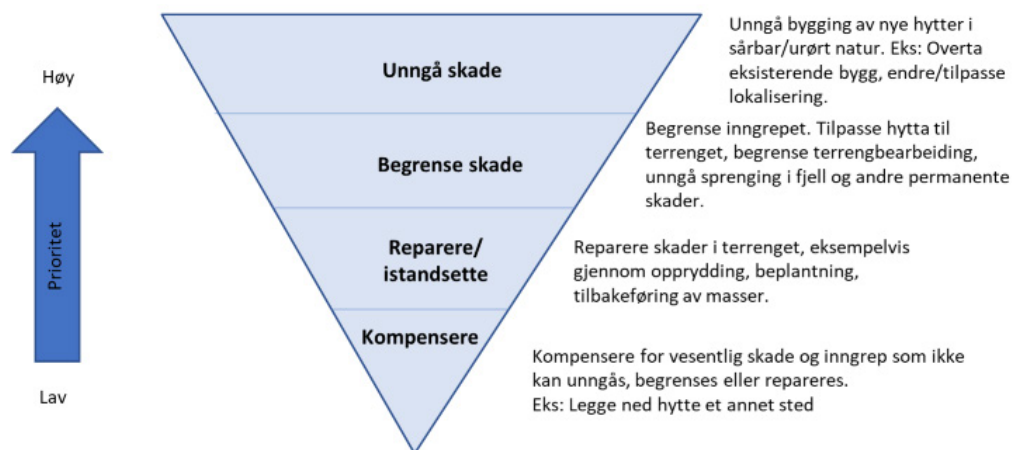
Lokalisering av ny hytte bør spesielt vurderes i forhold til naturens sårbarhet for slitasje og forstyrrelser på dyreliv, både direkte som følge av plassering av hytte og tilhørende stinett, men også indirekte i form av økt ferdsel i området. Vurderinger av ferdselen er særlig aktuelt ved lokalisering i eller i randsonen til villreinens leveområder.

Når lokalisering er avklart, bør det jobbes med å sikre minst mulig miljøbelastning ifm. byggeprosjektet. En systematisk tilnærming til dette er illustrert i figur under som viser tiltakshierarkiet for DNTs hytter. Det overordnede målet er å redusere miljøbelastningen og hindre unødig skade på naturmiljøet. Tiltak øverst i trekanten har derfor høyest prioritet. Foreningen skal først forsøke å velge et alternativ som unngår negativ påvirkning/skade på naturen. Dersom dette ikke er mulig, bør en forsøke å begrense de negative konsekvensene som ikke kan unngås, og dernest istandsette/reparere direkte effekter av utbyggingen. Eksempler på mulige tiltak er nevnt i illustrasjonen.

Dersom det ikke er mulig å unngå vesentlig skade på natur som følge av inngrepet, bør en vurdere å kompensere for dette. Dette bør være siste utvei for å avbøte tap av intakt natur og er først og fremst aktuelt dersom det er snakk om å bygge i inngrepsfrie/villmarkspregede områder. En form for kompensasjon kan være å fjerne en merket sti, redusere åpningstid på en eller flere hytter, eller legge ned en hytte. Sistnevnte har for eksempel vært gjennomført på Ringebufjellet hvor Gråhøgdbu ble lagt ned samtidig som en bygde ny hytte (Vesle fjellbu) som var i mindre konflikt med villreinens leveområder. Kompensering for vesentlig skade i intakt natur, er ikke et absolutt krav, men bør inngå som en del av en helhetlig vurdering i tråd med bærekraftmålet nevnt over.

Tiltakshierarki for DNTs hytter

Mål: Redusere miljøbelastning og hindre unødig skade og inngrep i naturmiljøet

For å redusere miljøbelastninger ifm. et byggeprosjekt er det også mulig å gjenbruke gamle bygg. DNT Oslo & Omegn har gjennomført flere prosjekter der hele bygg eller bygningsdeler har fått nytt liv. Dette har vært gamle laftehus som er velegnet for å ta ned og sette opp igjen på nye plasser. Laftekonstruksjoner er fullskala byggesett med lang historie, det er tatt ned og flyttet på og gjerne endret på veien. Les mer om aktuelle eksempler DNTs idebank (www.dnt.no/idebank).

Et annet sentralt mål i DNTs bærekraftstrategi er at "DNT skal bidra til økt bruk av klimavennlig transport og redusert transportbehov knyttet til friluftsliv." Det bør etterstrebes å lokalisere nye hytter i direkte tilknytning til kollektivtransport, eller innenfor en dagstur fra en stasjon/holdeplass. Vurdering av muligheter for kollektivtransport bør inngå i en kost-nytte-analyse. Tilkomst med sykkel eller annen transport med klimavennlig tilkomst bør også vurderes.

“Bærekraft for DNT handler også om sosial rettferdighet, og DNT jobber for at alle kan ta del i friluftslivet, uavhengig av bakgrunn og ressurser” og vi skal “tilby aktiviteter, hytter og mat som er inkluderende og der noe kan passe for alle” (side 10 handlingsplan).

Å jobbe for mer tilgjengelige hytter er en del av vår plikt til å unngå diskriminering (jfr. Likestillings- og diskrimineringsloven §17), og i tråd med DNTs sentrale verdi «inkluderende».

DNTS VERDIER (STIEN) SKAL GJENSPEILES I FORENINGENS TILBUD. VÅRE VERDIER ER:

- Spennende > DNT skal by på utfordrende og spennende opplevelser for alle.
- Troverdigg > Trygghet og kvalitet skal stå i fokus i hele organisasjonen.
- Inkluderende > DNT skal ha et tilbud der alle føler seg velkomne, også de som ikke kjenner oss fra før.
- Enkelt > Vi vil bidra til å la folk oppleve gleden ved det enkle friluftslivet.
- Naturvennlig > DNTs virksomhet med aktiviteter, hytter og ruter skal være naturvennlig.

Vi tenker ofte på tilgjengelighet som noe som bare gjelder for en veldig liten gruppe mennesker, men universelle løsninger er som oftest bra for alle. Vi vil alle i løpet av livet komme i situasjoner der hvor tilrettelegging er avgjørende for våre muligheter til å delta. Om det er fordi du har med barnevogn, at du har midlertidig eller permanent fremkommelighet grunnet skade eller sykdom, eller bare at du begynner å bli eldre.

BILDET VISER «HYTTEN» MED DNTS VISJON OG VERDIER (STIEN)

Valg av tomt, samt plassering og utforming av

byggverk i forhold til terreng vil ha mye å si for tilgjengelighet. Ved å legge til rette for gode løsninger fra begynnelsen kan man unngå behov for dyre endringer senere.

Merk at det kan være motstridende verdier og krav mellom Universell Utforming og vern av bygg eller natur. En slik konflikt kan som regel løses med god dialog og kreative løsninger, men man bør ta initiativ til dialog med forvaltningen alt fra starten av.

Mer informasjon om dette temaet finnes i kapittelet Tilgjengelighet og universell utforming (aldersvennlig) i denne håndboken.

MEDLEMSKONTINGENTEN

Deles i 3 deler:

- Forbundskontingent
- Hytte- og administrasjonskontingent
- Lokal kontingent

Forbundskontingenten og Hytte- og administrasjonskontingenten skal være lik for alle medlemmer. Den lokale delen av kontingenten kan medlemsforeningene bestemme selv. Dette medfører at det kan være ulike kontingentsatser mellom medlemsforeningene (størrelsen på kontingenten vil bestemme hvor stor del den enkelte medlemsforening sitter igjen med).

- Forbundskontingenten skal dekke kostnader til drift av DNT sentralt.
- Hytte- og administrasjonskontingenten skal tilbakeføres til medlemsforeningene etter medlemsforeningenes samlede tilbud til fellesskapet i form av hytte- og administrasjonstilskudd.
- Den lokale kontingent disponeres helt av medlemsforeningen.

HYTTE- OG ADMINISTRASJONSTILSKUDD

Hytte- og administrasjonskontingenten blir fordelt tilbake til medlemsforeningene i form av hytte- og administrasjons tilskudd på bakgrunn av hvor mange poeng medlemsforeningen har. Poengene blir beregnet ut fra det tilbudet medlemsforeningene gir til medlemmene.

HYTTE- OG ADMINISTRASJONSPOENG

Dagsturhytter	1,0 poeng
Ubetjente hytter	1,0 poeng
Selvbetjente hytter	1,5 poeng
Betjente hytter	4,0 poeng
Ansatt i administrasjon-årsverk	17 poeng
Åpen turinformasjon u/ansatte er samarbeid med eksterne)	17 poeng (maks 12,75 poeng når dette er samarbeid med eksterne)

Merkede stier og kvistede løyper (per km) 0,001 poeng Senger (per seng) 0,02 poeng

Poeng for senger blir ganget opp med antall poeng for den kategori hytten tilhører. Formel:

$$\text{Ant.dagsturhytter} + \text{Ant.ubetjente hytter} + (0,02 \cdot \text{ant.ubetjente senger}) + 1,5 \cdot (\text{selvbetjente hytter} + 0,02 \cdot \text{ant.selvbetjente senger}) + 4 \cdot (\text{ant.betjente hytter} + 0,02 \cdot \text{ant.betjente senger}) + 17 \cdot (\text{ant. ansatte i adm.} + \text{turinfo uten ansatte}) + 0,001 \cdot (\text{antall km stier og kvistede løyper}) = \text{medlemsforeningens hytte- og adm.poeng}$$

SENGER:

I sengetallet medregnes bare ordinære, faste senger, ikke sofabenker og liknende som kan omgjøres til senger.

Madrassens minimumsmål må være 200x75 cm for at sengeplassen skal regnes med. På eldre hytter kan det godkjennes senger ned til 190 cm lengde.

En dobbeltseng må være minst 120 cm bred for å regnes som to sengeplasser Flatsenger/hemsplasser regnes med i det ordinære sengetallet dersom de har en "arbeidshøyde" over madrassen på minst 90 cm på midten og i den ene enden. Også disse sengeplassene må være permanente - ved at madrass og sengetøy må ligge på plass og ikke ryddes bort om dagen.

Senger beregnet på betjeningen skal ikke føres opp.

Serveringshytter og rastehytter/nødbuer føres ikke opp med senger, selv om det kan være mulig å overnatte der.

Sengene på selvbetjeningskvarter og ubetjente kvarter på betjente hytter regnes ikke med i hyttens sengetall, hvis ikke disse kvarterene er åpne samtidig med den betjente delen.

MINIMUMSSATS

Medlemsforeningene skal betale et minimum til fellesskapet pr. medlem. Denne minimumssatsen blir bestemt årlig i styrevedtak. For 2022 er satsen 132,50.

Det medlemsforeningene betaler inn til DNT (eller som DNT sentralt sitter igjen med) er netto forbundskontingent.

Dette betyr at DNT ikke får satsen for forbundskontingenten pr. medlem fra hver medlemsforening. Noen medlemsforeninger betaler mer (de som har lite tilbud til medlemmene) og noen medlemsforeninger betaler mindre (de som har stort tilbud til medlemmene) pr. medlem.

Gjennomsnittlig kontingent pr. medlem i modellen som går til DNT blir det samme som forbundskontingenten.

BEREGNING AV NETTO FORBUNDSKONTINGENT

Beregningen gjøres ved å regne ut total kontingent (forbunds og hytte- og adm) pr. medlemsforening og trekke fra det tilskuddet medlemsforeningen får i form av hytte- og adm. tilskudd. Restbeløpet skal være lik eller høyere enn minimumskontingenten per medlem. Dersom utregningen gir en lavere verdi enn minimumskontingenten, legges minimumskontingenten til grunn i beregningen

For medlemmer i Barnas Turlag beregnes det verken hytte- og administrasjonskontingent eller forbundskontingent.

Ved etablering av en ny hytte er det vanlig å legge frem forslag for styret. Her følger et eksempel på elementer som en slik styresak kan inneholde:

Bakgrunn

I styresaken redegjøres det for hyttens størrelse, standard, adkomst, mulighet for å benytte kollektivtransport eller sykkel til hytten, naturhensyn, hvorvidt hytten blir (gjort) tilgjengelig for personer med funksjonsnedsettelse, effekter av økt ferdsel/aktivitet i området samt økonomi. En hver styresak bør ha et forslag til vedtak og det bør enten være at det foreslås å inngå leieavtale for hytten eller at styret anbefaler at det arbeides med videre utredning før endelig vedtak fattes.

BESKRIVELSE AV HYTTEN

Stort bilde

Eiere:	Eksempel: Romeriks allmenningene/Eidsvoll
Drifter/bruker:	DNT Eidsvoll turlag med Bokkedalens venner/DNT Oslo og Omegn
Antall sengeplasser:	10 fordelt på 3 soverom + hems
Bygninger:	Hovedhus og uthus med utedo
Aktiviteter:	Fisking, skiløyper like ved hytten
Kjøreløyver:	3 stk.
Vann:	Bekk, ikke konstant vannføring Mulig å etablere sisterner evt. bore etter vann
Beliggenhet:	Ca. 8,5 km sørøst for Eidsvoll sentrum
Tilgjengelighet:	Alle dører på hytten er 90 cm bred og det er stige/håndtak til overkøyer
Flere små detaljebilder/interiørbilder 6-12 styk	

MÅLGRUPPE FOR OG BRUK AV HYTTEN

I dokumentet må målgrupper defineres med mer.

Eksempel:

Hyttens beliggenhet innbyr til besøk av barn, voksne, ungdom. Det er en fin hytte for grupper, med stor og fin stue. Noe om tilgjengelighet / tilrettelegging for personer med funksjonsnedsettelse.

Jønsdalsvangen er en overnattingshytte og den skal være åpen hele året og låst med DNT-lås.

Det er ikke andre overnattings- eller dagsturhytter i nærheten. Dersom en ønsker å etablere Jønsdalsvangen som et serveringssted, vil det trolig være mest aktuelt om vinteren, da det er mange som går på ski innover her. En er i så fall avhengig av aggregatdrift til vaffeljern og lignende. Nærmeste lignende sted ligger lenger nord i Gullverket, er drevet av Lions. Det er mulig å få erfaring fra deres drift før en ev. tar stilling til om en skal tilby noe slikt.

Bokkedalen er et kjent turmål i Eidsvoll. Over 13 000 besøker dette stedet årlig. Stedet har sin egen vennegruppe som heter Bokkedalens Venner. De har merket stier fra alle retninger, ryddet bort trær og stubber som står i veien. Er det et fuktig parti (myr etc.) har de snekret platting å gå på av materialer sponset av allmenningen.

Eidsvoll Turlag og Bokkedalens venner vil samarbeide om tilsynet med hytten.

ADKOMST OG PLASSERING I FORHOLD TIL RUTENETT OG ANDRE HYTTER

Det er mulig å kjøre fram til krysset nedenfor hytten på sommeren. Gjester med HC-bevis kan kjøre helt frem til hytten dersom de tar kontakt med medlemsforeningen før besøk. Merket P. om vinteren må en parkere ved P Setertjern. Skiløype inn til hytten, eller gå på beina. På kartet er det bare stinettet på østsiden av hytten som er merket, men det som er på vestsiden er også merket, av Bokkedalens venner. Stinettet her er mye brukt av lokale. Det er mulig å ta korte og lange turer. Forbindelse videre mot Nes, som kan gi gode muligheter for gjennomgående turer ved bruk av kollektiv trafikk i begge ender. Nord for hytten er det en fin gapahuk, Høgda, merket med rødt kryss på kartet. Og på vestsiden, er det en stor gapahuk som er veldig populær, Bokkedalen, merket med brunt kryss. Det er godt skiløypenett på veiene om vinteren. Også fint å sykle her.

JØNDALSVANGEN LIGGER VED ...

- Sommermerking/vintermerking i dag
- Nymerking?
- Rondanestien?

Ved etablering av denne hytten som overnattingssted kan en vurdere om en skal forsøke å få avtale om utplassering av kano i Setertjern, som ligger ca 2 km unna. Følger en veien 4 km østover kommer en til Utsjøen, som er et godt fiske- og badevann. Her har almenninga lagt til rette med flere gapahuker og utedo. Mange familier drar hit på sommeren. Her kan en eventuelt søke om å få legge ut båt.

Det er ingen andre DNT hytter i nærheten. Eidsvoll Turlag har ansvaret for stiene et stykke nord for dette området, Finnkollrunden. Der er det også en gapahuk turlaget har ansvaret for. Rondanestien går gjennom det området. Turlaget har medansvar for oppfølging av hytten Morsko-gen vokterbolig sammen med HHT.

ADKOMST MED KOLLEKTIVTRAFIKK/ELLER SYKKEL

- Buss fra Eidsvoll stasjon retning Vormsund stopper ved Styri. Jevnlige avganger. Herfra ca 4,5 km å gå, for det meste på sti.
- Det er bussruter langs Riksvei 181, men få avganger utenom skoletid. Ca 5 km å gå fra bussholdeplass til hytten, enten på grusvei eller delvis på sti/ skiløype.

NØKKELTALL

Driftsinntektene er basert på hytter av tilsvarende størrelse i Romriksåsen, som for eksempel Råbjørnhytten med 10 sengeplasser som i 2021 hadde 380 overnattinger.

Hittil i 2022: 380 overnattinger.

Driftsinntekter		2023	2024	2025
Overnattingsinntekter		75 000	110 000	115 000
Salg på hytta				
Sum inntekter				

Driftsutgifter		2023	2024	2025
Leie av hytta			37 000	39 000
Vedlikehold		10 000	10 000	10 000
Utgifter ved, stearinlys, reiser mm		30 000	35 000	35 000
Sum driftsutgifter		40 000	82 000	84 000

FØR HYTTEN TAS I BRUK MÅ VI UTFØRE FØLGENDE TILTAK:

Investeringer før hytta tas i bruk		2023	2024	2025
Sette DNT-preg på hytta		20 000		
Interiør, møbler, madrasser ol.		30 000		
Informasjon,				
kjøkkenutstyr mv.				
Sum investeringer				

Finansiering av investeringene		2023	2024	2025
Bidrag 1				
Bidrag 2				
Spillemidler				
Egne midler				
Sum finansiering				

STØRRE VEDLIKEHOLDSBEHOV FRA 3 TIL 6 ÅR FRAMOVER:

- Hvis vi leier hytten utover 3 år må vi bygge om do hvis det ikke er gjort før.

OFFENTLIGE PLANER (REGULERINGSPLAN/ VERNEPLAN MV)

- Omfattes området ved hytten av reguleringsplan, kommuneplan, verneplaner? Betyr det noe for driften av hytten.
- Hytten ligger i LNF område. Eidsvoll Almenning er den store grunneieren her. Skogdrift utføres på tradisjonelt vis.

SAMLET VURDERING OG ANBEFALING

- Til sist en samlet oppsummering og vurdering til styret som svarer opp til det anbefalte styrevedtaket som styrepapirene foreslår.

Hytte- og ruteutvalget i DNT kom med følgende prisforslag for 2023. Utvalget ser positivt på at vi nå har fått til like vilkår for avbestilling og oppfordrer også så mange som mulig å ta i bruk like priser. Forslag til priser for 2024 vil være klart på Foreningsnett i oktober 2023.

Selvbetjente hytter og Ubetjente hytter:

PRISER MEDLEM 2023

Voksne	kr 300
Ungdom 13-25 år	kr 160
Barn 4-12 år	kr 0
Barn 0-3 år	kr 0
Hund	kr 120
Dagsbesøk	kr 50
Dagsbesøk familie	kr 60

PRISER IKKE-MEDLEM 2023

Voksne	kr 435
Ungdom 13-25 år	kr 435
Barn 4-12 år	kr 220
Barn 0-3 år	kr 0
Hund	kr 120
Dagsbesøk	kr 85
Dagsbesøk familie	kr 110

I Nord-Norge er det bare ubetjente hytter. De fleste foreningene her har i 2023 kr 200 for medlem og kr 400 for ikke medlem. Det vil i løpet av 2023 blir besluttet nye felles veiledende satser for hyttene i Nord-Norge.

Følgende tekst er tilgjengelig som plakat på Foreningsnett under Slik gjør vi det-Hytter-Dokumenter. Teksten er ment både for oppslag på hytter samt i en eventuell bekreftelse ved bestilling i Visbook. Disse vilkårene finnes både på bokmål, nynorsk og engelsk:

REGLER FOR FORHÅNDSBESTILLING OG FORDELING AV SENGER

DNT tilbyr nå at du kan bestille senger på selv- og ubetjente hytter før du drar på tur. Alle sengene på en hytte kan normalt ikke bestilles på forhånd, og det vil alltid være plass på DNTs hytter. Enkelte hytter som er spesielt til passet grupper, små hytter nær byer, noen fyr mv. kan bestilles som en enhet uten tilgang for andre. Se info på www.ut.no

Gjennom tilbudet om bestilling ønsker vi å tilby forutsigbarhet for den som ønsker å bestille samtidig som vi tar vare på fleksibiliteten med at det alltid er plass på DNTs hytter.

Våre hytter og anlegg er åpne for alle. Alle gjester skal skrive seg inn i besøksprotokollen. I feltet for betaling noteres det "forhåndsbestilling" e.l.

ANKOMST FØR KL. 1900

En bestilt seng må gjøres krav på før kl. 1900, og den som har bestilt en seng må dokumentere dette og skrive seg inn i hytteprotokollen. Etter kl. 1900 kan ledige senger brukes av andre gjester. Gjelder bestillingen for flere dager er det nok å være ankommet før kl. 1900 den første dagen.

BETALINGEN GJELDER VED SEN ANKOMST

Hvis du har bestilt og ankommer hytten etter kl. 1900, gjelder forskuddsbetalingen, men fortrinnsretten til seng faller bort og du må velge seng etter hva som er ledig.

Det er anledning til å bestille seng på samme hytte tre netter etter hverandre. Du kan bo på samme hytte utover tre netter, men da uten krav til seng.

ENDRET REISERUTE

Er du forhindret fra å bruke bestillingen på hytten på den dato du har bestilt på, har du rett til å benytte betalingen på en annen selvbetjent el. ubetjent DNT-hytte inntil 5 dager før eller etter bestilt ankomstdag. Du må da benytte prinsippet om "åpen hytte" og respektere andre bestillinger. Dette gjelder ikke på betjente hytter og hytter som bestilles som en enhet.

HA MED NØKKEL

Bestillingstilbudet er åpent for både medlemmer og ikke medlemmer. Hyttene vil fortsatt være låst med DNTnøkkel mange steder, og minst en i turfølget må være medlem og ha DNT-nøkkel.

AVBESTILLING

Avbestilling skjer på nettet eller til den foreningen som eier hytten. Ved avbestilling gis full refusjon inntil 5 dager før ankomstdagen, mindre enn 5 dager før ankomst gis ingen refusjon.

Avbestillingsregler finnes på bekreftelsen fra bestillingen eller på www.ut.no

Utsjekk før kl. 1200

Rommet må være vasket og ryddet før kl. 1200.

GRUPPER

Grupper og firma som vil bestille senger må kontakte foreningen som eier hytten med mindre det er gitt andre muligheter i bestillingssystemet.

Velkommen til oppholdet på hytten, og husk at det er god hytteskikk å være fleksible og ta hensyn til eldre og barne- familier når hyttene er fulle.

BESØKSPROTOKOLLEN SKAL LIGGE SYNLIG I HYTTEN.

Alle gjester på dagbesøk eller overnatting skal skrive seg inn i protokollen med navn, medlemsnummer og litt annen informasjon. Dette gjelder også selv om gjesten har bestilt plass på nett. Gjester har ikke rett på sengeplass før dette er gjort.

Standard hytteprotokoll finnes for bestilling i interndelen av DNT-butikken. Se eget kapittel i denne håndboken som omhandler DNT-butikken.

BILDE AV STOVEGOLVET SOM HAR MOTTATT 1.640.000 KR I SPILLEMIDLER

Siden 1979 har det blitt satt av midler til løypetiltak og overnattingshytter i forbindelse med den årlige fordelingen av overskuddet fra Norsk Tipping. Kulturdepartementet forvalter ordningen, og fastsetter prosedyrene og detaljreglene for fordelingen. Formålet er å sikre at allmennheten skal ha tilgang til anlegg som er viktige utgangspunkt for å kunne drive med fysisk aktivitet.

DNTS MEDLEMSFORENINGER KAN SØKE OM:

- tilskudd til opparbeiding og remerking av stier og løyper, herunder hvilebuer, klopper, broer, varding, skilting og rødmerking
- investering/rehabilitering av hytter og sikringshytter tilknyttet løypenettet i fjellet
- investering/rehabilitering av hytter tilknyttet kystled eller et løypenett med andre overnattingshytter i lavlandet

<https://www.anleggsregisteret.no/loyper-i-fjellet-og-overnattingshytter/>

For å sende inn søknad trenger man et anleggsnummer. Kommunen oppretter dette for dere hvis ikke anlegget er registrert i anleggsregisteret allerede. Mer informasjon og søknadsskjema finnes på Foreningsnett under «Skaffe penger»

Det finnes flere steder å søke midler til hytter. Foreningsnett er oppdatert og der finner dere alle muligheter samlet under hovedoverskriften «Skaffe penger».

Dersom hytten som skal renoveres/oppgraderes kan ha kulturmiljøverdier finnes det en del andre tilskuddsordninger. Merk at det er stor forskjell på om det stort sett alltid vil være lettere å søke om tilskudd til en hytte som er regulert til bevaring eller fredet, enn en hytte som «bare» er registrert med kulturmiljøverdi i temaplan eller SEFRAK-registrert. Men det betyr ikke at det ikke er mulig å søke støtte til en hytte man mener er et verdifullt kulturminne, selv om den ikke har vært igjennom bevaringsregulering.

Først og fremst er det Kulturminnefondet som er den offisielle nasjonale tilskuddsordningen for tilskudd til bevaringsverdige bygg i privat eie. Kulturminnefondet mottar svært mange søknader årlig, og mange tiltak blir dessverre avvist. Det er først og fremst tilskuddordningene for faste Kulturminner (bygninger og annet) og Sikring mot forfall (akutte tiltak) som kan være aktuelle i DNT-hytte sammenheng.

FOR HYTTER SOM ER VEDTAKSFREDET FINNES DET EN EGEN TILSKUDDSORDNING HOS RIKSANTIKVAREN:

<https://www.riksantikvaren.no/veileder/post-71-freda-kulturminne-i-privat-eie/>

STIFTELSEN UNI GIR OGSÅ TILSKUDD TIL BYGNINGSVERN

<http://www.stiftelsen-uni.no/om.html>

Olav Thons DNT-stiftelse har til formål å støtte Den Norske Turistforenings landsomfattende virksomhet til fremme av fjellvandring og friluftsliv i Norge. Olav Thons DNT-Stiftelse ble etablert i 1991. Den har bidratt til bygging og rehabilitering av et større antall hytter.

I tillegg er det til en hver tid tidavgrensede prosjekter med ulike tilskuddsgivere som kan være aktuelle å søke på. På Foreningsnett, under «Skaffe penger» oppdateres oversikten over tilskuddsordninger jevnlig. Olav Thons DNT stiftelse er en av flere ordninger som er beskrevet her.

Ved feste av eiendom anbefales det at Kartverkets maler benyttes for festeavtale, og det er mulig å lese mer om dette på Kartverkets nettsider.

For spillemidler til bygninger/hytter er kravet at man eier tomta eller har minimum 40 års festeavtale. For løypetiltak må man ha minimum 10 års avtale.

Ved opprettelse av festeavtale bør man for selv- og ubetjente hytter arbeide for å få festeformål «Bolig og fritidsformål», ikke «Næring», da førstnevnte gir festeren større rettigheter ved bla forlengelse av festetiden.

Dersom det skal avtales rettigheter om vei, vann, stier, transport, bruer kan det legges inn i pkt. 7 i festekontrakt. Det er kun rettigheter som kan eller skal tinglyses, og andre avtaler kan tas inn i pkt 8 i festekontrakten. Har man mange tilleggspunkter kan det lages vedlegg som det henvises til de faste dokumentene.

Merk at matrikkelloven ikke tillater leie bygg eller areal mer enn 10 år uten at det etableres formelle festeavtaler med egne festetomter.

Les mer på Foreningsnettsidene

«Slik gjør vi det – Hytter – Eiendomsforvaltning».

SAMHANDLINGSSKJEMA MELLOM EIER OG BRUKER MED HENSYN TIL BRANNFØREBYGGING

Dersom en DNT medlemsforening leier ett bygg av en annen part, er det viktig at det beskrives hvem som er eier og hvem som er bruker som skal drifte hytten. Det er viktig at partene setter opp avtale om hvilke krav som gjelder for bygget. Eier er den som er registrert i grunnboken, (se kartverket). Bruker er de som har kontraktsfestet rett til å benytte bygget gjennom egen avtale.

Eier og bruker kan sammen lage en egen avtale som beskriver hvem som skal ha utføre gjeldende krav til brannsikkerhet. Er man i tvil om brannsikkerhet for bygget, så ta kontakt med det stedlige brannvesen.

EIER

- Eier av bygg skal etter forskrift om brannforebygging, være ansvarlig for at gyldig samhandlingsavtale er innført mellom partene. (Samhandlingsskjema). Eier plikter å opplyse om hvilke tiltak som er nødvendig for bygget. Materialtype av konstruksjonen og farer ved brann.
- Eieren av et byggverk skal kjenne kravene til brannsikkerhet som gjelder for byggverket.
- Eier skal beskrive en ROS analyse ihht internkontrollforskriften. Den skal beskrive forhold til brannvern som slukkeutstyr, røykvarslere og nød- og rømningsveier

Eieren skal ha kunnskap om bygningsdeler, installasjoner og utstyr i byggverket som skal oppdage brann, eller begrense konsekvensene av brann.

Eieren skal gjøre den som har rett til å bruke byggverket kjent med kravene som gjelder for bruken av byggverket, og med alle egenskapene ved byggverket som har betydning for brannsikkerheten. Er det flere som har rett til å bruke byggverket, skal eieren sikre at all bruk samordnes på en måte som bidrar til å forebygge brann. Eier skal sørge for at brannslukkere og røykdetektorer er på plass i bygget når det leies ut.

BRUKER

- Den som drifter hytten plikter å informere gjester om forhold som eier har informert om.
- Bruker/drifter skal ha informasjon om branninstruks- og rømningsplan lett tilgjengelig for alle gjester i hytten.

Brukere plikter å opplyse eier om kritikkverdige forhold, eller feil på innretninger/utstyr til den som er ansvarlig for driften.

Les mer om Brannforebyggende forskrift, samhandlings-skjema og forslag til leiekontrakt på <https://dennorsketuristforening.sharepoint.com/sites/ForeningsnettHytter/SitePages/FDV.aspx>

Dette er et tilbud til alle foreninger på et komplett forvaltning, drift og vedlikehold, FDV, program.

Famacweb er et program utviklet av FDV-huset, og er et brukervennlig FDV-system for alt innenfor forvaltning, drift og vedlikehold.

Programmet har mange funksjoner som kan hjelpe foreninger med å holde kontroll på grunnei-eravtaler, diverse internkontroller, få oversikt over tilsyn og ikke minst registrering og behandling av avvik.

Programmet er noe alle foreninger med anlegg trenger og dette programmet vil løse mange oppgaver som ellers blir varierende utført og dokumentert. Dette kan tas i bruk på alle våre hytter og anlegg, uansett størrelse og omfang, og uavhengig av om hyttene driftes av frivillige eller ansatte.

PROGRAMMETS GRUNNFUNKSJONER ER:

- Bygginfo	- Avtaler
- Avviksbehandling	- Tilstandsanalyser
- Aktiviteter (drift- og vedlikeholdsoppgaver)	- Risikoanalyser
- Systemoversikt	- Brannbok
- Filarkiv	- Tilsyn

Programmet tilfredsstiller alle lovpålagte krav til dokumentasjon. Det tar også hånd om alle andre oppgaver som krever oppfølging, dokumentasjon med oppfølging av aktiviteter, avvikshåndtering, tilstandsanalyser og risikovurderinger. Forenkle og effektivisere hverdagen på rutine oppgaver med e-post varsel til den enkelte aktør, ansatt, frivillige, service firmaer og tilsynspersonell.

HVORDAN DET VIRKER:

Når foreningen sender anmodning om brukertilgang, opprettes det et bygg i programmet pr. hytte i foreningen.

I denne digitale hytte, vil foreningen selv kunne legge inn informasjon i form av kontrakter, bilder og beskrivelser av anlegget.

Det vil bli lagt inn en rekke «standard-oppgaver» i aktivitetsfunksjonen, som skal tilpasses til den enkelte hytte. De viktigste oppgavene her er de som går på sikkerhet, som eksempelvis alt som har med IK brann å gjøre.

Hver forening får rettighet til å gi brukertilgang til ansatte og frivillige etter behov.

APP:

FDV-huset lanserte i starten av 2023 en ny app, som har den fordel at den skal kunne benyttes offline. Dvs. at du kan ha med deg telefonen til en hytte uten dekning, utføre arbeidsoppgavene i aktivitetsfunksjonen. Så snart du er innenfor dekning vil appen oppdateres og oppgavene du har utført vil bli oppdatert med tekst og eventuelle bilder du har lagt inn.

For å komme i gang kan man kontakte X hos DNT Sentralt.

Les mer på www.famacweb.no og Foreningsnett: <https://dennorsketuristforening.sharepoint.com/sites/ForeningsnettHytter/SitePages/FDV.aspx>

RISIKOANALYSE: (DEFINER, TYPE AKTIVITET)

NR	RISIKOFAKTOR	S	K
1	Bruk av propangass	3	5
2	Bruk av vedovn	2	5
3	Bruk av levende lys	1	5
4	Bruk av komfyr til matlaging	2	5
5	Bruk av tørkerom	2	5
6	Mye snø utvendig, sperrer rømningsutganger	3	5
7	Ved brann	3	5

s = sannsynlighet

k = konsekvens

Alle som driver aktivitet i all offentlighet og erverv, er pliktig etter internkontrollforskriften å utføre Risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS). Sett dere gjerne ned sammen og tenkt over hvilke risikoer og konsekvenser som kan oppstå på ditt sted. Selve ROS analysen er enkel og grei å fylle ut. (se eksempel).

Enten vi driver dugnad, eller aktivitet må det utføres en ROS i henhold til lovverket

RISIKO- OG SÅRBARHETSANALYSE ROS

Det å utføre en ROS analyse betyr å identifisere farer og uønskede hendelser. Det er viktig å ha tenkt gjennom dette på forhånd, dermed står man bedre rustet dersom noe skulle skje. Her følger noen eksempler på aktuelle hendelser som kan oppstå ved aktivitet eller dugnad.

- Person, eller personer som går seg vekk i terrenget på vei fra parkering til hytten, eller mellom hytte til hytte.
- Fare for skred - både stein/jord skred (sommer) og snø skred (vinter) i terreng
- Fare for fall i bratt terreng, skrent og stup.
- Brann i hytte
- Gassuhell i hytte
- Psykisk syk person i hytte
- Dødsfall i hytte

RISIKO	BESKRIVELSE AV FAKTOR
15	Ukontrollert gass siver ut og skaper brannfarlig og helseskadelig miljø.
10	Varm aske, gnister, tørking av klær/sko og dårlig trekkforhold skaper brannfare.
5	Gjenglemt eller ukontrollert bruk
10	Mat som brenner seg/plater som blir glemt og står på etc.
10	Overoppheting av tørkerom
15	Store snømengder pakker seg sammen og dekker rømningsutganger.
15	Propangass skaper stor eksplosjonsfare

S A N N S Y N L I G H E T	KONSEKVENNS					
		1	2	3	4	5
	5	5	10	15	20	25
	4	4	8	12	16	20
	3	3	6	9	12	15
	2	2	4	6	8	10
	1	1	2	3	4	5

SIKKER JOBBANALYSE

- Under dugnad er det også viktig å foreta en gjennomgang av jobben som skal utføres. Gjennomfør dette sammen i lag enten med ROS analyse, eller en sikker jobbanalyse (SJA).

Eksemplene på uønskede hendelser er mange, og man vil sjelden kunne forutse en uønsket hendelse. Lager man rutiner eller veiledning på dette, styrer man risikoen og man er også bedre rustet om noe uforutsett skulle skje. Lokale tilpassinger vil være nødvendig, som for eksempel drift, enten det er ved fjell, sjø eller mark. Her følger ett eksempel på ROS analyse, og en aktuell hendelse

KRISE- OG BEREDSKAPSØVELSE

Det vil være svært nyttig å gjennomgå øvelser med alle avdekkede risikoer i hytten. En øvelse trenger ikke være omfattende og langvarig, men øv eller tren på viktige elementer som inngår i risikoer knyttet til drift av hytten. En slik gjennomgang må alle som drifter delta på, og sørg for å ha krise og beredskap på agendaen under fellesmøter. Det er også vesentlig å kunne dokumentere deltagere og gjennomførte øvelser. En god plan for øvelser og kriser er ofte avgjørende når en uønsket hendelse oppstår.

AVVIKSHÅNDTERING

Avviksmelding skal sendes inn så snart som mulig etter ulykke/nestenulykke som har oppstått i forbindelse med arbeid, og dersom det er brudd på gjeldende rutine.

BEREDSKAPSPLAN

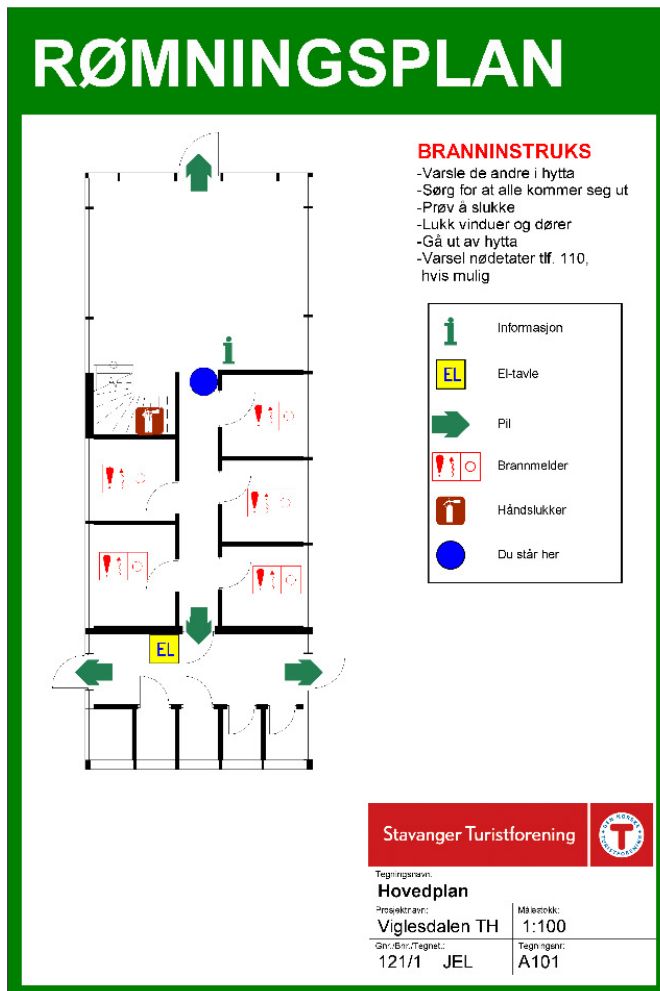
En god beredskapsplan er særdeles nyttig å ha når uønskede hendelser oppstår. Den skal inneholde alle viktige opplysninger om stedet og aktiviteter som utføres. En beredskapsplan må ha følgende innhold:

- Beskrivelse og kart over stedet
- Nødplakat med riktig koordinat fra NLA – Norsk luftambulans
- Kontaktinformasjon til aktuelle personer, også øvrige nødetater
- ROS analyse
- Rutiner
- Plan for mediehåndtering
- Plan for oppfølging av personer som har vært utsatt for traumer

Viktige dokumenter som ROS analyse, beredskapsplan og avvikshåndtering må lagres i egen server eller nettsky. De kan selvfølgelig fremvises i en perm, men er da langt mer vanskelig å erstatte etter en brann eller tyveri. DNT sentralt har utarbeidet en beredskapsplan som vil være mulig å benytte, og tilpasse den enkelte forening.

Les mer om kriseberedskap og beredskapsplanverk i DNT på Foreningsnett: <https://dennorsketuristforening.sharepoint.com/sites/Foreningsnett-Kriseberedskap/SitePages/Beredskapsplanverk.aspx>

BILDET VISER RØMNINGSPLAN FOR VIGLESDALEN

Alle bygninger som benyttes til personopphold og overnatting skal ha egen plantegning som beskriver rømningsalternativer. Likeså hvor brannslukkerutstyr og røykvarslere er plassert i bygget. Hvor mye brannteknisk utstyr som skal benyttes er ofte lokalt tilpasset på den enkelte hytte. Som en god regel bør alle gjester, kunne bruke ett brannsluknings apparat. Ett meget godt alternativ er også å ha brannteppe tilgjengelig i bygget. Dette kan benyttes gjerne i forbindelse ved grytebrann, stearinlys eller andre småbranner.

I nyere bygg er det vanlig at det er utarbeidet en brannteknisk tilstandsanalyse, eller brannkonsept. Sjekk gjerne med eier om dette er utført. Den skal beskrive forhold som beskriver riktig tiltak med hensyn til brann.

Hør gjerne med ditt lokale brannvesen i ditt distrikt om hva de ønsker. De er nemlig de som håndhever dette, kjenner stedet, og sørger for at riktig krav er tilpasset bygget.

BILDE VISER EN HYTTEBRANN (IKKE DNT HYTTE)

Dersom en brann oppstår, er det aller viktigste å få reddet samtlige ut av bygget. Deretter kan man forsøke seg på å slukke. Man skal være klar over at en brann utvikler seg meget fort i mange tilfeller.

Gjør deg ikke til en stor helt, men begrens deg til det du føler er forsvarlig med hensyn til slukking. La heller bygget brenne ned istedenfor å risikere liv.

Det vil i mange tilfeller være andre bygninger, og annet utstyr som kan stå i nærheten til ett bygg som brenner. Vær derfor observant til dette, og prøv så langt det lar seg gjøre å sikre øvrige bygg og utstyr. Ofte kan det derfor være aktuelt å starte tømming, og sikre verdier i andre bygg før brannen når tilstøtende bygninger

I de fleste tilfeller vil brannvesenet bruke lang tid på å nå frem til en hytte, så vær derfor behjelpelig med å yte bistand til å bære slanger og annet nødvendig utstyr som det er behov for.

SNYTINDHYTTA I VESTERÅLEN MED SIKRINGSHYTTE/TILSYNSHYTTE TIL HØYRE, HOVEDHYTTE 40 METER OVAFOR DENNE OG UTHUS MED TOALETT 20 METER VIDERE TIL VENSTRE.

Flere av DNT sine hytter har sikringsbygg/sikringshytte til bruk ved en eventuell uønskede hendelser som for eksempel brann i hovedhytten. Ved plassering langt fra vei og bebyggelse vil dette bidra til gjestenes sikkerhet.

Ved kulde og vinter kan en sikringshytte være avgjørende for å berge liv og unngå hypotermi.

Sikringshytte bør ligge så langt unna hovedhytten at brann ikke smitter ved vindfulle forhold. Minimumskravet er 8 meter, men typisk bør et slikt bygg ligge minst 20-30 meter fra hovedhytten. Vurdering av fremherskende vindretning er viktig ved vurdering av tilfredsstillende avstand.

Merk at det er krav til sikringshytte (reservebygg)på overnattingssteder som ligger avsides når det ikke finnes annet egnet byggverk i nærheten.. Ett sikringsbygg kan også benyttes til oppholdsrom som overnatting, tilsynskvarter eller hunderom. Sjekk lokale reguleringsplaner før oppføring.

Propangass er meget effektivt til matlaging og oppvarming, og til stor nytte når vi er på tur. Det er viktig å vite at det er strenge retningslinjer for bruk av dette. Propangass er noe de aller fleste på tur er kjent med, også utenlandske turister. Selve propanen som ren gass er luktfri, men i Norge blir det innblandet ett lukststoff som heter Etylmerkaptan. Det er dette stoffet som har den karakteristiske lukten av råttent egg. Dette er gjort nettopp fordi vi skal kjenne lukten av propan dersom den lekker. Propan som ren gass er nemlig luktfri i mange andre land. Dette betyr at våre utenlandske turister kanskje ikke er helt kjent med hvordan den karakteristiske lukten av propan er.

EKSTREMT BRANN- OG EKSPLOSJONSFARLIG, OG IKKE MINST HELSEFARLIG

Propan er ekstremt brann- og eksplosjonsfarlig. Uforbrent propangass er også dødelig, og om du sover vil du ikke merke at du innånder gassen. Det er ikke uten grunn at det er strenge krav til bruk og oppbevaring. Derfor er det også meget viktig at man har installert gassvarsler. Propangass er tyngre enn luft, og vil derfor synke i omgivelsene og holde seg nær gulvet. Derfor skal heller ikke propanflasker oppholdes i kjeller, eller steder hvor det er dårlig lufting. En lekkasje av propan kan få store konsekvenser hvor både liv, helse og verdier er meget utsatt.

GASSVARSLER

Det er foreløpig ikke krav til gassvarslere på våre selv- og ubetjente hytter. Men det anbefales å installere slik i alle lukkede rom hvor gass oppbevares eller kokeapparat er montert. Godt monteringssted er 20 cm over gulv i nærheten av gassflasker/kokeapparat. Flere foreninger har dårlige erfaringer med batteridrevne gassvarslere som gir alt for mange feilmeldinger, og pr 2023 anbefales det å montere gassvarslere som går på 12V/230V. På hytter med 12V og tidsstyring vil gassvarslere ikke være tilkoblet når tidsuret går ut, men hytten har i alle fall en fungerende varslere så lenge strømmen er tilkoblet. Noe som er langt bedre enn ingen varslere. Gassvarslere har typisk levetid på 5-7 år og må da byttes.

GASSLANGE OG KOBLINGER

Hyttetilsyn må jevnlig sjekke gasslanger, koblinger og regulator for lekkasje og skader. Gasslanger er merket med produksjonsdato og skal i god tid før den rekker å bli 5 år gammel byttes. Pass på å kjøpe ferske slanger som er stemplet med samme år som de kjøpes, istedenfor å kjøpe en slange som allerede er fem år og utgått på dato før den monteres!

DNT ønsker at alle overnattingssteder benytter ordinær fritidskobling på gassflasker. Grunnen til det er at dette er en kobling de aller fleste turister er kjent med, og er enkel å koble fra flasken. Husk at denne også må sjekkes jevnlig. Dårlige koblinger må byttes ut. Benytt også her anerkjente leverandører. Industrikobling krever verktøy og kompetansebevis for å kunne betjenes. Dersom medlemsforeninger velger å benytte industrikobling, skal disse kun byttes og betjenes av personell med opplæring.

NOEN VIKTIGE HUSKEREGLER:

- Det kan maks oppbevares 2x11 kg gass i hver boenhet. I hvert uthus kan det maks oppbevares 4x11 kg gassflasker. Ytterligere detaljer finner du i lenkene nederst på denne siden
- Husk at rørgjennomføringer i bygningskonstruksjoner, og gjennom vegg skal være av rør og ikke slange
- Propangass flasker skal alltid lagres stående
- Bruk aldri åpen flamme som stearinlys, røyking med mer dersom det er lekkasje av propan
- Koketopp med glasslokk kan se ut som en keramisk topp. Om man ønsker å beholde glasslokket må elektronisk tenning av gasskomfyren kobles av slik at man må løfte glasset for å tenne blusset. Det er mange eksempler på at folk tenner gassbluss elektronisk uten å åpne lokket med det resultat at glasset eksploderer
- Benytt godkjent firma på ettersyn i periodisk service. Dette gjelder ikke minst ved bruk av rør, og ikke slange
- Ligger hytten på et sted hvor det regelmessig er -15C eller kaldere, bør man velge gassflasker i metall (stål eller aluminium) istedenfor kompositt. Ved høyt forbruk i kulde kan komposittflasker få problemer med å levere gass. De klarer ikke like godt å oppta varme fra omgivelsene, og innholdet i slike flasker kommer fortere ned mot kokepunktet, enn om flasken er i stål eller aluminium. Er forbruksflasken inne i oppvarmet hytte, blir dette i praksis ikke noe problem, og kompositt kan benyttes.
- Stålskap må benyttes dersom gassflasker skal lagres utendørs

DETTE KAN DU VEDLIKEHOLDE OG MONTERE UTEN GYLDIG KOMPETANSEBEVIS:

- Gasslange
- Trykkventilator
- Gassdetektor
- Kullosdetektor
- Utendørs lagringsskap

DETTE HAR DU IKKE LOV Å MONTERE, MED MINDRE DU HAR GYLDIG KOMPETANSEBEVIS:

- Gasslange/rør gjennom vegg eller gulv
- Gassførende rør og utstyr som stengeventiler og andre tekniske innretninger
- Utendørs gasstank

Her kan du lese mer om riktig bruk:

<https://www.sikkerhverdag.no/gass/>

Les mer i DSB sitt hefte som omhandler «Bruk av farlig stoff»:

<https://www.dsb.no/globalassets/temaveiledning-om-bruk-av-farlig-stoff-del-1---september-2019.pdf>

BILDE AV MERKET RØYKVARSLER

I alle bygg hvor det er overnatting skal det minimum være en røykvarsler i hver etasje. Det kan vurderes å ha flere røykvarslere, gjerne også på soverom. Dette dels for å sikre tidlig varsling uansett hvor det brenner, men ikke minst for å sikre at det er minst en eller flere fungerende røykvarslere hvis besøk har revet ned for eksempel varsleren i stua som varslet os under matlaging. Av den grunn anbefales også å merke alle røykvarslere med hvor pauseknappen er for enkelt å stoppe falsk alarm, og eventuelt hvilken vei varsler må vris for demontering. Utallige varslere har vært revet ned av vegg/tak når panikken tar overhånd ved feilalarm, og det ikke er merket hvordan ulinga enkelt kan stoppes. Bruk tusj eller merkebånd for merking.

Seriekoblede varslere vil tappe batterier langt oftere enn selvstendige varslere, og gjøre batteribytte til en jobb som må gjøres langt oftere. Husk at batterier fungerer dårlig i kald hytte, og kan utløse små signaler. Etter hvert som hytten oppvarmes blir også batteriet varmt, og varsleren vil fungere mye bedre uten feilsignal. Prøv også å monter røykvarsler der hvor det er mest hensiktsmessig, og kanskje ikke rett over en komfyr eller ovn. På disse steder kan en såkalt temperaturvarsler (ionisk) monteres som er mindre sensitiv mot røyk.

Det finnes røykvarslere på markedet som har batterivarighet på både 5 og 10 år. Ved kjøp av slike varslere kan antall batteribytter reduseres. Prisen for slike varslere er høyere men dersom en regner inn 9V batterier og bruk av tid på tilsyn vil dette kunne forsvares. Husk også at alle varslere har en oppgitt levetid og skal i sin helhet byttes etter utløp av denne levetiden.

BILDET VISER SLUKKEAPPARAT FRA SOVEROM PÅ HØGEVARDE

I alle bygg som benyttes til overnatting skal det også være brannslukkere. Ett meget godt alternativ til brannslukker er å supplere med brannteppe, men du kommer ikke utenom kravet til å ha brannslukker tilgjengelig. Det kan derimot redusere antall brannslukkere, og mindre serviceutgifter på brannslukkere.

Husk at også brannslukkere jevnlig skal kontrolleres av tilsyn (vending for å sjekke at pulver løsner, og at manometer er på grønt). I tillegg skal de kontrolleres på servicestasjon eller av godkjent service personell hvert 5. år. Eventuelt bytte ut brannslukker.

Sjekk med det stedlige brannvesen om hva de anbefaler på den enkelte hytte.

Hytter kan utstyres med enkelt førstehjelpsutstyr. Det finnes ferdige veggmonterte kofferters/skap som er satt opp med de viktigste produktene. Husk å lage rutine for sjekk og etterfylling av forbruksvare. Husk også å informere gjestene om plassering av førstehjelpsutstyret.

Dersom det vurderes å utstyre hytten med hjertestarter anbefales modellen Mindray Beneheart. Denne modellen tåler kulde og er derfor godt egnet på hytter uten innlagt strøm. Husk at pads skal skiftes annen hvert år og batteri hvert fjerde år. Tilsynet for den aktuelle hytten bør få dette inn i sin rutine. Merk at det ved bruk av hjertestarteren vil være et tidligere behov for utskifting av pads og batteri enn normalt. Hjertestarteren skal ikke være innlåst og den skal registreres både på UT.no og i 113 sitt hjertestarterregister. Mer informasjon om både hjertestarter og varmeskap for utendørs lett tilgjengelig oppbevaring på hytter med innlagt strøm fås hos forhandler for hjertestarter.

BILDET ER FRA BADSTUEN PÅ HAUKELISETER

En badstue kan være et bidrag til å øke besøket på en DNT hytte. Belysning i badstuen kan bidra til å redusere brannfare. Stearinlys og badstue er en meget brannfarlig kombinasjon. Gjester som setter fra seg stearinlys i badstue mens den varmes opp er en vanlig brannårsak. Har hytten 220V eller 12V bør derfor badstuen belyses. Det anbefales ikke å bygge badstue uten belysning.

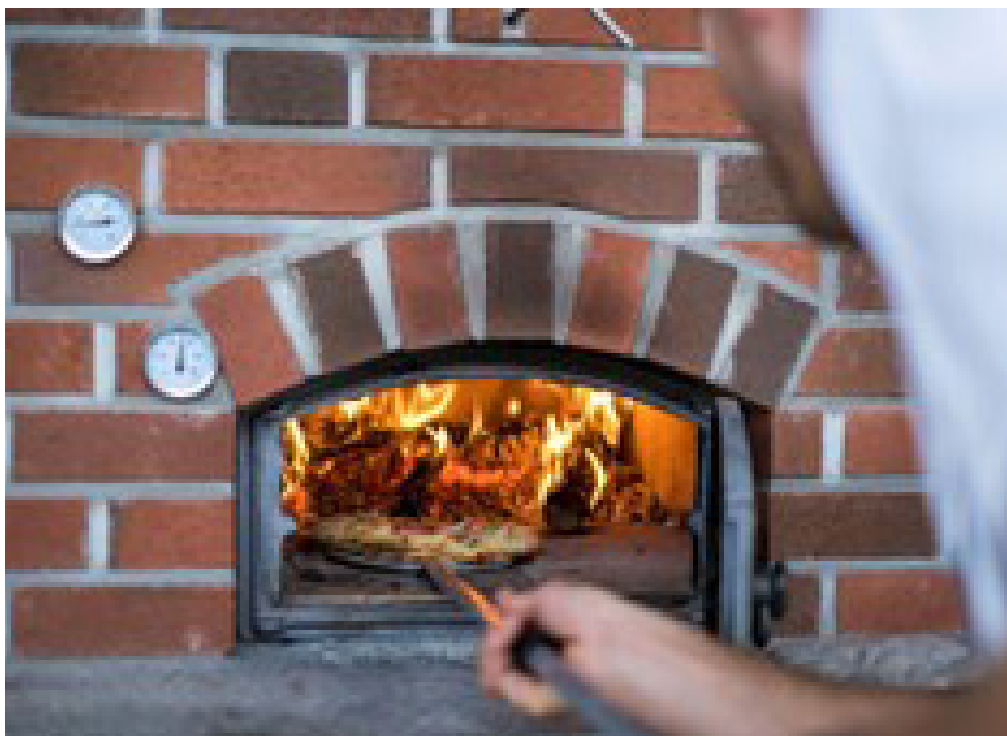
På hytter uten dusj/badevann er badstuen en kjærkommen mulighet for å vaske bort den svette turgåerne måtte ha pådratt seg på tur inn til hytten. En vedfyrt badstueovn med vanntank og sluk i badstuegolvet gir tilnærmet dusjfølelse for gjester som mestrer badstuemesterens kunst med såpe og vann.

Sjekk at både brannvegg og røykrør/pipe er forsvarlig montert og før jevnlig tilsyn med badstuen. Hard fyring i badstue kan bidra til ekstreme temperaturer og trevirke i overgang tak/pipe er spesielt utsatt for varme over tid.

Flere hytter har egen bestilling i Visbook på badstue på samme måte som hundebur. Her er det mulighet for å legge inn tider slik at gjesten har forhåndsbetalt for sin tidsslott. I perioder med hyttevakt kan det være greit for hyttevakt å sjekke bestillinger og snakke med gjester slik at badstue benyttes i tidsslotter som kommer etter hverandre. Gjestene har forståelse for at en time med kald badstue mellom gjestebesøk er nødvendig med tanke på vedfyring og varmetap.

Belysning kan med fordel monteres under nederste benk slik at først og fremst gulvareal lyses opp. Da unngår man ødeleggelse av armatur pga varme, og belysningen er mer diskret så man kan sitte der med sine skavanker uten å være på «utstilling».

Det anbefales å bygge badstuene så små som mulig. Dels for at de hurtigere blir varm, og dels for å redusere vedforbruket. En badstue på 3 kvm, dvs under 180 cm begge veier, har fint plass til minst 6 personer når vedovnen plasseres så nært vegg/hjørne som installasjonskravene tilsier med brannvegg. Og den lar seg greit fyre opp med kun et stort ilegg av tørr ved på 40 minutter. For å redusere oppfyringstid/vedforbruk bør det også av den grunn legges tett gulv med fall til sluk istedenfor spaltegulv som gir trekk og kaldt gulv.

BILDE AV PIZZAOVNEN PÅ BAKKEN GÅRD

Både vedkvalitet, innkjøp eller dugnad, lagring og transport er viktig å tenke på for alle medlemsforeninger som vurderer å etablere en ny DNT hytte. Dersom det er dugnad og selvhogst som er aktuelt lokalt rundt hytten er det viktig å etablere en rutine slik at veden får tørket og har god kvalitet når den skal brennes av gjesten. God merking slik at gjester benytter den ønskede veden og ikke ved som ligger på tørk er viktig.

Dersom det skal benyttes dugnad i form av vedhogst er det viktig at medlemsforeningen tenker gjennom hvilke frivillighetsressurs som benyttes til dette arbeidet og at det er en fornuftig bruk av de tilgjengelige frivillighetsressursene. Vedhogst på egen eiendom er fordelaktig med tanke på å holde kulturlandskapet i hevd. Flere medlemsforeninger kjøper ved lokalt for å bidra til lokalmiljøet. Skulle det være en lokal grunneier med mulighet for vedsalg og direkte transport/tilsyn av vedlager kan dette være en aktuell løsning å vurdere.

Når frivillige eller ansatte skal bidra til vedhogst er det viktig at medlemsforeningen gjennomfører en risikovurdering i forkant av aktiviteten. I en slik risikooovurdering er verneutstyr, kurs i rett bruk av motorsag/vedsag/vedkløyver, førstehjelp og varsling viktige stikkord. Se også eget kapittel i denne håndboken som omhandler risikovurdering.

Plassering av ved er noe som bør tenkes på under planlegging av en ny hytte eller overtakelse av en eksisterende hytter. Ofte går det mer ved på en hytte som overtas av DNT og derfor er lagringsmulighet til ved noe som er lett å undervurdere. Badstue, pizzaovn eller bål plass i nærhet til hytten er selvsagt med på å øke både forbruk og stille krav til ytterligere lagringsplass for ved.

I utgangspunktet er ved inkludert i prisen for gjestene. Enkelte medlemsforeninger bruker informasjon for å bevisstgjøre gjesten på at ved er en knapphetsressurs. Det er også medlemsforeninger som legger inn frivillig betaling av ved i DNT hyttebetalingsapp eller pr. Vipps for å bevisstgjøre gjestene på at det er dyrt å få tilbrakt ved til en DNT hytte.

Ved valg/montering av vedovn er det viktig å følge produsentens beskrivelse for montering. Mange ovner har forskjellige løsninger og krav. Derfor kan monteringer være forskjellige.

Det anbefales å ha heldekkende plate under ovnen, selv om noen produsenter ikke forlanger det.

TREKKFORHOLD

Når en ovn/pipe er kald, er det dårlig trekk. Sett derfor ventiler, luker, og gjerne dør/vindu i åpen stilling ved oppfyring. Benytt tørr oppfyringsved, og aller helst oppfyringsbrikker. Sørg for god trekk i døra under hele fyringstiden.

OVNSTYPER

Det finnes en mengde type ovner og produsenter. Tradisjonelle støpejernsovner er ett godt valg. Det finnes også mange nye moderne stålovner som brenner godt, men disse har erfaringsmessig vist seg å være litt vanskeligere å betjene. Dessuten varmer de ekstremt mye, noe som gjør at man må redusere på fyringen og dermed forsvinner noe av peiskosen.

Husk at alle ovner skal være rentbrennende.

ASKEHÅNTERING

Dersom ovnen har mye aske, skal denne fjernes. Bøtte i stål (cold ashes only), skal benyttes, og varm aske kjøles med vann utendørs og settes ut og/eller tømmes vekk fra bygningsdel ved anvist plass. La gjerne varm aske bli igjen i ovnen. Husk at aske holder på glør i flere dager. Støvsuger og varm aske/glør er en vanlig brannårsak på hytter.

Gjestene må ikke oppfordres til å tømme aske under eller ved avslutning av eget opphold, med mindre de er helt sikker på at all varme er utgått, og asken umiddelbart deponeres på sikkert sted. Istedenfor er det nye gjester som bør oppfordres til å tømme aske, og deponere dette umiddelbart på sikkert sted. Dette for å redusere risiko for at varm aske blir stående i askebøtta. Om man ser etter, er det brennmerker på gulv etter varme askebøtter på urovekkende mange DNT-hytter!

I perioder med skogbrannfare bør askehåndtering ha ekstra fokus for å unngå brann både på vegetasjon og bygg.

Askebøtter skal være merket og laget av materiale som tåler varme. Sørg gjerne for at platen under ovnen er stor. Har ser vi at askebøtte med varm aske har vært plassert rett på gulv. Før- og etter-bilde fra Trollfjordhytta med stor plate under ovn.

BILDE AV GOD LØSNING FOR Å FÅ GJESTEN TIL Å TA MED AVFALL I PAPIRPOSE NED FRA GAUSTADTOPPEN

På ubetjente hytter uten søppelhåndtering må gjestene bære eget søppel med hjem. På selvbetjente hytter kan gjestene med fordel bære med sitt eget avfall hjem. Gjenglemt avfall kan fort bli oppfattet som en invitasjon til å sette igjen eget avfall. Den beste måten å sikre at gjestene forlater hytten fri for avfall, er å sørge for at hytten er slik når de ankommer. Hyttetilsynet må derfor alltid være forberedt på å ta med gjenglemt avfall etter et tilsynsbesøk. Det er lurt å ha noen poser eller en avfallssekk til gjenglemt avfall liggende på hytten.

Hytter som er del av et lengre "Hytte-til-hytte-tilbud" bør vurdere å tilby en form for avfallshåndtering da gjester som går langt med fordel kan slippe å bære med seg avfall.

Ofte settes det igjen mat/drikkerester; ketchup, sennep, saft, te/kaffe og krydder er det vanligste. Vi ønsker ikke at det settes igjen slikt da dette fort resulterer i uorden og utgått mat. Be derfor gjerne gjestene om at ta med seg nåde avfall og restemat. Dette kan være aktuell tekst å ta inn i en bestillingsbekreftelse. Se også kapittelet om matvarelager på selvbetjente hytter hvor følgende basisvarer foreslås for gratis bruk for gjestene. Disse varene må etterfylles på av tilsyn:

✓ Toalettpapir	✓ Rapsolje
✓ Tørkepapir	✓ Sukker
✓ Salt og pepper	✓ Fyrstikker
✓ Gastromat	✓ Stearinlys
✓ Kanel	

Dersom det likevel skulle være kontainer eller søppelspann på en hytte anbefales det at denne plasseres bort fra bygningsmasse med tanke på en ev. brann som følge av brennbart avfall.

↑ Bilde 1: Eksempel på en løsning som ikke er brannsikker. Her er det hengt opp kleshenger direkte over ovnen.

➤ Bilde 2: Løsning på en av DNT Oslo og Omegn sine hytter, som er funksjonell og brannsikker. Bestilt på mål fra lokal smie.

→ Bilde 3: Enkel hjemmebygd løsning på Trollfjordhytta i Vesterålen. Her har man utnyttet en masse "dødplass" ved å lage ribbevegger. Man kan aldri få nok tørkeplass på en hytte!

TØRKING OVER PEIS/OVN:

Stadigvekk ser vi uheldige løsninger på selv- og ubetjente hytter for tørking av klær over ildsted i form av spiker og knagger direkte over varmeelementet, dette må vi bort fra. For å unngå brannfare må vi lage tørkeløsninger hvor klær kun treffer gulvet hvis det detter ned.

Det finnes mange gode løsninger, som både kan bestilles ferdiglagd på mål eller som du enkelt kan bygge på dognad. Vi viser her en rekke eksempler på hjemme-lagde løsninger samt produkter du kan bestille på nett:

MULIGE LEVERANDØRER:

<https://rk-smia.no/produkt/t-rkerist-52-x-68-cm/>

<https://alfredberge.no/>

Klikk eller scan

Klikk eller scan

På DNT sine selv- og ubetjente hytter er det både eksempler på hytter med innlagt 220V strøm og 12V strømsystemer drevet av solcelle. Les mer om 12V anlegg og tips til installasjon av disse i neste kapittel i denne håndboken. Enkelte hytter har aggregat tilgjengelig for å lade batterier i perioder med lite sol eller drive energikrevende vedlikehold. Les også eget kapittel som omhandler aggregat i denne håndboken.

Uavhengig av hvilken energikilde som benyttes på hytten kan det være både gunstig økonomisk samt et lavere miljøavtrykk å hente på en gjennom av energieffektiviserende tiltak.

De aller fleste hytter har vedfyring som viktigste varmekilde. En rentbrennende ovn vil kreve mindre ved samtidig som den via pipen slipper ut mindre avgasser. Derfor kan det være smart å vurdere å om det å bytte til rentbrennende ovn vil kunne bidra til en bedre drift på hytten.

Både etterisolering i tak/vegger/gulv, bytte til led-belysning og utskifting av gamle vinduer nevnes som andre tiltak. Enova gir råd og enkelte tilskudd for å gjøre energieffektiviserende tiltak. Se. www.enova.no

DNT har en egen idebank hvor det også er tips om omlegging til fornybar energi: Tips til montering av solcelleanlegg, vindturbin på Snyttindhytta. Se mer informasjon på DNTs idebank: Hytter og ruter — Den Norske Turistforening (dnt.no)

Installasjon av 12V på selv- og ubetjente hytter anbefales. Først og fremst for å redusere brannfare. Ved å ha gode lys over kjøkkenbenk, leselys over køyer og lignende reduseres behovet for stearinlys betraktelig. Sot blir et mindre problem, og renhold blir erfaringsmessig bedre med godt lys på hyttene. Med hensyn til universell utforming, bidrar også godt lys på i gangareal og oppholdsrom på hytteanlegg til enklere bruk for svaksynte og for eksempel eldre med nedsatt mørkesyn.

BILDE AV GLOBALLINK SOM KAN BENYTTES VED FJERNOVERVÅKNING AV 12V ANLEGG

NOEN OVERORDNEDE TIPS:

- 1) Monter mest mulig lademuskler i form av solpaneler for å klare å opprettholde mest mulig ladestrøm til batteriene også i den mørke årstiden. Det er bedre med «for mye» paneler enn for lite, mindre lading enn forbruk gjør at anlegget kobler ut pga tomme batterier, med tilhørende kostnader/dårlig bærekraft om de ødelegges.
- 2) Monter sensorbelysning i alle gangarealer og soverom for å unngå at lys blir stående på unødig. Enten lys med innebygget sensor eller ekstern sensor som monteres ved siden av lyspunkt.
- 3) Bruk tidsur i alle hyttebygg som slår av forbruket automatisk en stund etter at besøk har forlatt.
- 4) Badstue er et rom det er spesielt viktig å ha 12V belysning. Det er observert flere tilfeller der folk har bragt stearinlys i badstuen. Stearin smelter på 65 grader, badstuen blir mye varmere! Monter lys under benkene lavt i rommet så man ser hvor man går og fyrer opp i ovnen, og uten at folk må sitte på «utstilling». Les mer om badstue i eget kapittel i denne håndboken.
- 5) Monter USB ladeutganger for besøkende, og evt 12V sigarettenneruttak for tilkobling av ladeutstyr (mobil, GPS, satellittelefon mv)
- 6) Vurder Lithiumbatterier. De tåler dyputlading bedre og mottar lading lettere enn bly/AGM-batterier. Mange hytter har måttet bytte ut AGM-batterier fordi de har stått halvfulle i vintertiden. AGM batterier må stå fulladet om de skal ha lang levetid.
- 7) Vurder fjernovervåking av anlegget. Det gir verdifull informasjon om hvordan solcelleanlegget oppfører seg, og man kan tidlig se om lading og forbruk fungerer som det skal. Ser man at batteriene begynner å bli tomme på grunn av manglende lading eller for høyt forbruk, kan man ta grep før de ødelegges.

Dersom hytten har innlagt 220V er det krav om å benytte autorisert el-installatør.

Det er også krav om å benytte autorisert elektroinstallatør om effekten på paneler overstiger 200W, eller spenninga fra panelene er over 48V. Noe som typisk skjer om paneler seriekobles.

Å kjøpe inn et aggregat til en hytte kan være aktuelt for å oppnå mulighet for 220V til elektriske produkter eller lading av batterierpakken i 12V anlegg som i perioder ikke «kan fylles» via solcellepanel/vindturbin.

Det er utarbeidet en egen veileder for bruk av aggregat i DNT.

Veileder/Bruksanvisning for aggregatbruk finnes på Foreningsnett-Slik gjør vi det-Hytter-Dokumenter.

Veilederen ble utformet etter en hendelse med uønsket kullosgang gjennom soveromsvinduet på en DNT hytte.

I veilederen står det at aggregatet kun skal brukes av tilsyn eller hyttevakt og at aggregater som håndteres av gjester ikke er ønsket med mindre grundig opplæring er gitt. Aggregat skal kun brukes utendørs og DNT fraråder bruk av aggregat på nattestid.

Det er i samarbeid med Høie laget et eget sengetøy som benyttes på alle hytter. Dette sengetøyet kalles «Fjellvandring» og tanken er at gjestene legger egen lakenpose eller sengetøy utenpå dette sengetøyet. Skulle det være behov for svært mange sengesett for eksempel i forbindelse med en ny hytte er det litt rimeligere å bestille direkte fra Høie (10pk).

Merk det finnes to utgaver; Enkelt salg privat med glidelås og en utgave for hyttene som er med knapp. Bestilles direkte i 10 pakk fra ordremottak@hoie.no Putetrekk kan bestilles i pakker på 10 da disse antas slites raskere. Stretchlaken kan også bestilles direkte fra Høie.

Lengde 200 eller 220 cm er tilgjengelig samt pakker med kun putevar.

Ved mindre bestillinger og ikke hele 10ere er det larest å bestille i DNT-butikken, men her tilkommer et lite påslag for lager og porto (20%). En må da være logget inn i DNT-butikken (medlemsforening/turlag). Se eget kapittel som omhandler DNT-butikken i denne håndboken.

Hyttene har også anledning å bestille andre Høie-produkter rett fra leverandør. Blant annet det nye DNT-pleddet «Drømmetur». På «Foreningsnett-Slik gjør vi det i DNT-Hytter-Innkjøp på hyttene» ligger siste utgave av komplett prisliste fra Høie. På samme side på foreningsnett finner du også andre innkjøpsavtaler for hyttene. Blant annet madrassavtalen med Wonderland hvor modellen 007 er anbefalt med tanke på både transport, miljø, kvalitet/tykkelse og holdbarhet. Denne madrassen har en fast og en myk side og kan vendes av gjesten. Merk også at Olav Thon sin DNT-stiftelse deler ut et støttebeløp i forbindelse med innkjøp av madrasser. Les mer om dette i håndbokens kapittel som omhandler «Andre muligheter for å søke midler».

Det finnes flere leverandører av madrasser men de billigste utgavene som for eksempel Jysk tilbyr anbefales ikke. Sjekk gjerne at både madrasser og andre produkter som bestilles til hyttene holder en viss kvalitet og ikke har produksjonsland som krever lang transport og høyt klimaavtrykk. Ofte kan det svare seg på sikt å legge litt ekstra penger i dette. Både levetid og gjestens opplevelse av madrassen bør tas i betraktning. Tenk også på transportmulighet ut på hytten. En madrass bør ha en tykkelse på 12-14 cm. Madrassen Wonderland 007 er et eksempel på en madrass som oppfyller disse kriteriene. Den er noe mer kostbar men holder fasongen lengre og kan i tillegg vendes da den har en hard og en mykere side. Skal madrassen benyttes på hems eller som tillegsmadrass på gulv er bruken noe mindre. De skal gjerne stables og da kan 8 cm være tilstrekkelig.

<https://dennorsketuristforening.sharepoint.com/sites/ForeningsnettHytter/SitePages/Praktisk-sn%C3%B8skuterbag.aspx>

DNT-nøkkelen er for mange den viktigste medlemsfordelen med tilgang til rundt 400 hytter. Nøkkelen selges i Tursentrene og i DNT-butikken. Om du er medlem av DNT kan du deponere på nøkkelen og beholde den så lenge du har et gyldig betalt medlemskap. Nøkkelen skal ikke kjøpes av medlemmer og gis i gave til andre ikke medlemmer. Nøkkelen kan leveres i Tursentrene og depositum på 100 kr vil da tilbakebetales.

Det er enkelte hytter i DNT systemet som er låst med en spesialnøkkel. Dette er oftest destinasjonshytter egnet for grupper, skoleklasser eller andre spesielle forhold. Generelt er alle hyttene i de større fjellområdene låst med DNT nøkkel. De to medlemsforeningene Stavanger Turistforening og Bergen og Hordaland Turlag har åpne hytter. Mer informasjon om hyttene, nøkkelen og åpningstider finner du under hver hytte på Ut.no.

DNT-låsen er å finne i DNT-butikken sin Intern-del. Her har du kun tilgang med bruker knyttet til medlemsforening eller hytte. Se eget kapittel i denne håndboken som omhandler DNT-butikken. DNT-låsen har produktnavnet DNT Hyttelås i DNT-butikken. Det finnes en eldre versjon av hengellåsen som nå er utsolgt og derfor ikke tilgjengelig. Denne er rund i kanten og har en farge som går mot kobber. Denne låsen er mer «altetende» på nøkler og finnes på flere av hyttene. Den nye låsen som nå er i salg er mer kantete i formen og har en farge som går mer mot gull. Merk at det finnes et feilprodusert nøkkelparti på 2000 nøkler fra 2003 som kom ut på markedet med en feil i støpen. Skeggen (den ene tannen) på nøkkelen har en ekstra tapp som gjør at denne nøkkelen passer dårlig i den nye DNT-låsen. Det er mulig å vri og lirke men det blir ofte vanskelig for gjester å åpne den nye låsen med den feilproduserte nøkkelen. Slike nøkler kan byttes i Tursenter eller hos DNT-butikken uten kostnad. Det er også mulig å slippe bort denne feilstøpen på dette nøkkelpartiet.

Både den nye og den gamle DNT-låsen er laget slik at den ved nød enkelt kan brytes opp.

FEILPRODUSERT NØKKEL ØVERST TIL VENSTRE

Enkelte steder benyttes DNT-låsen på en rød postkasse (turbokasse) som inneholder kjettingfestet spesialnøkkel som gjesten tar ut av postkassen for å åpne inngangsdøren til hytten. En slik rød postkasse/turbokasse som plasseres ved inngangsdør er også en mulighet for dører hvor det ikke egner seg med beslag og DNT-lås.

1. Turbokasse med gammel DNT-lås og kjetting med spesialnøkkel
2. Ny DNT Hyttelås
3. Gammel DNT-lås

Både turbokasse og ny DNT Hyttelås er tilgjengelig for kjøp i DNT Butikken. Les mer om DNT Butikken og Intern-delen i eget kapittel i denne håndboken.

Det finnes et eget service med kopper, krus, tallerkener etc. i porselen. Serviset selges gjennom forhandleren Culina. Prisliste og mer informasjon finnes på «Foreningsnett-Slik gjør vi det-Hytter-Innkjøp på hyttene».

Det er også mulig å kontakte leverandør for hytte spesifikke serviser som vist her fra Rauhellere. Kostnaden blir da ev. noe høyere pr. enhet. Ved slik bestilling er det viktig å benytte profilprogrammet som er omhandlet i eget kapittel i denne håndboken.

Det er utarbeidet et forslag til inventarliste. Listen finnes på Foreningsnett – Slik gjør vi det – Hytter – Dokumenter: Behovsliste inventar og løsøre - mal.xls

Listen er fin å se til ved åpning av en ny hytte samt dersom det skal utføres tilsyn/telling på en eksisterende hytte.

Det anbefales å bruke kjøkkendører med glass eller at en ikke setter inn kjøkkendører på en DNT hytte. Da slipper gjesten å lete etter kjøkkenutstyr, vaskeutstyr etc. og det er enklere for tilsyn å telle over.

FHI har utarbeidet en egen brosjyre for de som har egen drikkevannsforsyning hjemme eller på hytten, eller som har drikkevannsforsyning sammen med en eller flere naboer. Brosjyren gir tips til hva du kan gjøre selv for å få trygt drikkevann. Brosjyren finnes på FHI sine nettsider: <https://www.fhi.no/publ/brosjyrer/drikkevann-i-spredt-bebyggelse-og-pa-hytta/>

Klikk eller scan

På en DNThytte er det viktig å informere gjestene om drikkevann og håndtering av grovvann. Ikke alle gjester er kjent med beste praksis da de kun kjenner til springvann og det ordinære avløpet hjemmefra. Husk å skilte godt slik at gjesten kvitter seg med grovvann på rett sted og henter vann på rett sted. Skilt kan blant annet bestilles hos en av de anbefalte skiltleverandørene som finnes på <https://www.merkehandboka.no/anbefalte-skiltleverandorer/>

Klikk eller scan

Matlageret er for mange selve høydepunktet når du kommer til en selvbetjent hytte. Hva er det der inne, hva kan vi lage, håper de har sodd eller kanskje bacalao. Tankene er mange om hva som man håper befinner seg der inne og hva som er der når du kommer.

Matlagrene eller proviantrommet som også mange sier er ofte veldig ulik fra forening til forening i DNT sammenheng. Noen har mange varelinjer, mens andre har få varer. Dette kan ha sammenheng med besøket på hytten, hvordan ting fraktes inn, størrelse på matlageret og eget ønske fra de forskjellige foreningene om hva de mener er relevant å ha på et matlager.

DNT satte i gang et prosjekt som het NISTE i 2019 som skulle ta for seg frokosten på de betjente hytter, matlageret på å se selvbetjente hytter og mat under aktivitet i regi av DNT. Gruppen i NISTE består av både foreninger i DNT, DNT sentralt, samarbeidsaktører som Norges Gruppen, Nortura, Møllerens, Matvalget og Kjøpmannsgruppen. Sommeren 2022 ble det sendt ut en spørreundersøkelse i Fjell & Vidde til våre medlemmer med konkrete spørsmål om hva de ønsker, hva de har med og hva de liker best på våre selvbetjente matlagre. Sammen har vi utarbeidet en basisliste vi mener kan være et godt utgangspunkt å ha på et matlager på en selvbetjent hytte.

Sommeren 2023 vil det også komme et oppskriftshefte som tar utgangspunkt i disse basisvarene og som vil være et godt utgangspunkt for våre gjester i planleggingen av turen og gjennomføringen av matlagingen på hyttene. Oppskriftsheftet vil være både digitalt på DNT siden og skriftlig på hyttene. Hefte vil også komme med innspill på hva som kan være med i sekken for å løfte måltid enda noen hakk med basisutvalget som allerede er på hyttene.

BASISLISTEN ER UTARBEIDET ETTER FØLGENDE PREFERANSER

- ✓ Størst mulig andel norsk produksjon og/eller opprinnelse
- ✓ Fokus på inkludering av de med allergier
- ✓ Produkter som er næringsrike
- ✓ Mulig å handle hos Norges Gruppen eller annen grossist

LISTEN ER DELT OPP I SEKS KATEGORIER OG BESTÅR AV TOTALT 45 PRODUKTER

- ✓ Frokost - 12 produkter
- ✓ Middag - 9 produkter
- ✓ Middagstilbehør - 10 produkter
- ✓ Dessert - 3 produkter
- ✓ Drikke - 6 produkter
- ✓ Diverse - 5 produkter

FROKOST

Produkt	Størrelse	Allergier	Produksjonsland	Merke
Havregrøt Ur Kraft porsjon original	65 gram	Gluten (havre)	Norge (Nøkkelhullet og Nyt Norge)	Møllerens
Havregryn Ur Kraft Glutenfri	1,2 kg	Ingen	Norge (Nøkkelhullet)	Møllerens
Knekkebrød Husman (dobbel)	520 gram	Gluten (Rugmel)	Svensk (Nøkkelhullet og Brødskala ekstra grovt)	Wasa
Knekkebrød Glutenfri Naturell	240 gram	Ingen	Tyskland	Wasa
Jordbærsyltetøy porsjon*	24 gram	Ingen	Norge	Lerum
Bringebærsyltetøy porsjon*	24 gram	Ingen	Norge	Lerum
Blåbærsyltetøy porsjon*	24 gram	Ingen	Norge	Lerum
Sjokolade porsjon	23 gram	Soya	Norge (UTZ)	Sunde
Leverpostei porsjon glutenfri	22 gram	Ingen	Norge (Nøkkelhullet)	Stabburet
Makrell i tomat	110 gram	Fisk	Norge (Nøkkelhullet)	Lofoten
Meierismør	12 gram	Melk	Norge (Nyt Norge)	Tine
Honning	15 gram	Ingen	Norge (Nyt Norge)	Norsk

**Her holder det med to produkter.*

DRIKKE

Produkt	Størrelse	Allergier	Produksjonsland	Merke
Løfsberg kaffe sticks	2 gram	Ingen	Sverige (EUs økologiske merking, Fairtrade)	Løfsberg Lila
Regia Porsjon kakao	32 gram	Melk	Norge (UTZ Certified)	Toro
Solbærtoddy	32 gram	Ingen	Norge	Toro
Tørrmelk		Melk	Norge	DNT
Te	1 gram	Ingen	Polen	Twinings
Kokmalt kaffe	250 gram	Ingen	Norge (UTZ Certified)	Ali

MIDDAGSTILBEHØR

Produkt	Størrelse	Allergier	Produksjonsland	Merke
Erter & gulerøtter	410 gram	Ingen	Norge (Nyt Norge)	Eldorado
Potetmos	90 gram	Sulfitt	Norge	Mills
Fullkornsrís Boil in	1 kg	Ingen	Polen	Eldorado
Bønnemix	380 gram	Ingen	Italia	Eldorado
Byggryn	550 gram	Gluten (Bygg)	Norge (Nøkkelhullet)	Møllerens
Tyttebær porsjon	24 gram	Ingen	Norge	Lerum
Fullkorns makaroni	500 gram	Gluten (durumhvete)	Norge (Nøkkelhullet)	Sopps
Kylling	390 gram	Ingen	Norge (Nøkkelhullet, Nyt Norge og Fsc)	Gilde
Røde linser	500 gram	Ingen	Tyrkia	Jasmin
Knuste tomater	390 gram	Ingen	Hellas	Eldorado

MIDDAG

Produkt	Størrelse	Allergier	Produksjonsland	Merke
Turmat Lapskaus	120 gram	Selleri	Norge	Gilde
Bergensk Fiskesuppe	81 gram	Selleri, gluten (hvetemel), fisk, egg og melk	Norge	Toro
Lapskaus	800 gram	Ingen	Norge	Trondhjems
Bacalao	800 gram	Fisk	Norge	Sunnmøre
Pannekakemix	196 gram	Egg, gluten og melk	Norge	Toro
Pasta di Parma	147 gram	Egg, gluten og melk	Norge	Toro
Chili con Carne	390 gram	Ingen	Norge (Nøkkelhullet, Fsc)	Gilde
Tomatsuppe glutenfri	73 gram	Ingen	Norge	Toro
Stroganoff gryte	105 gram	Sennep og gluten (hvetemel)	Norge	Toro

DESSERT

Produkt	Størrelse	Allergier	Produksjonsland	Merke
Sjokoladepudding	0,5 liter	Melk	Norge (Fsc)	Piano
Vaniljesaus	0,5 liter	Melk	Norge (Nyt Norge)	Piano
Frukstuppe	149 gram	Ingen	Norge	Toro

DIVERSE

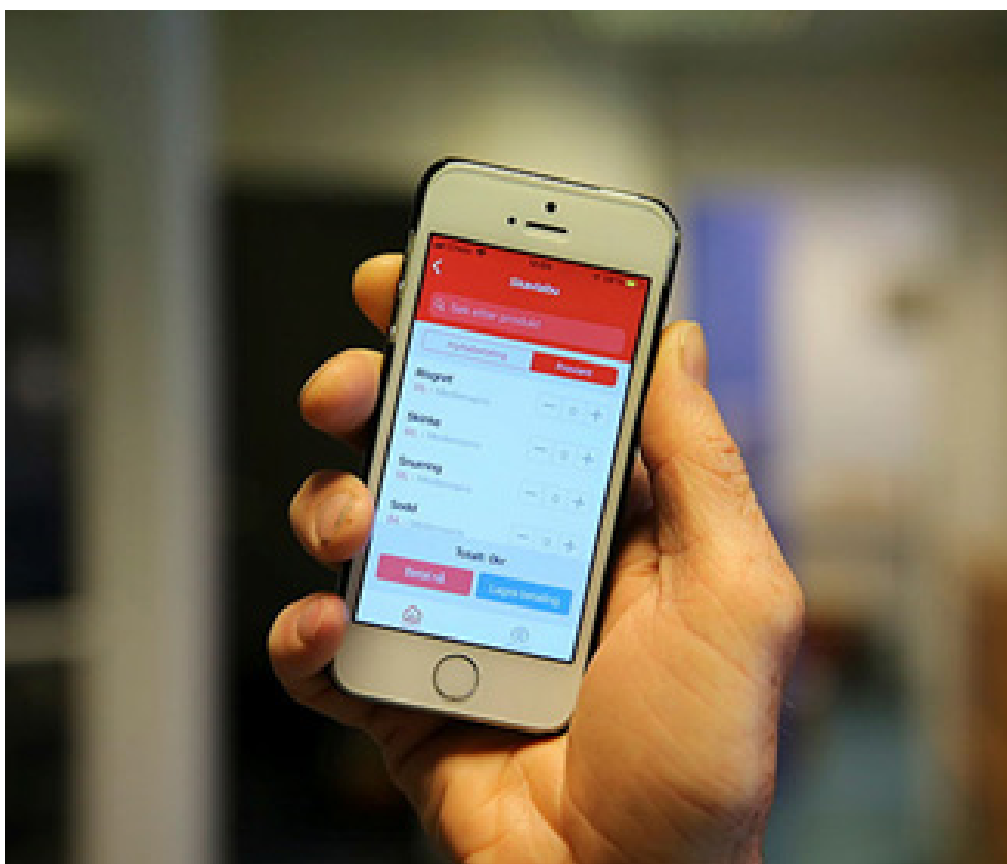
Produkt	Størrelse	Allergier	Produksjonsland	Merke
Mørk kokesjokolade	100 gram	Melk	Frankrike (UTZ certified)	Eldorado
Kvikk Lunsj	47 gram	Gluten, Melk og Soya	Norge	Freia
Tamponger			Tyskland	First Price
Bind			Slovakia	Libress
Bixit Sjokolade	200 gram	Gluten, melk, soya	Sverige (UTZ certified)	Bixit

I tillegg bør det være noen basisvarer på hytten som man som gjest forventer er der og som er inkludert i prisen når man betaler for en overnatting eller dagsbesøk. Dette er de følgende produkter.

✓ Toalettpapir	✓ Rapsolje
✓ Tørkepapir	✓ Sukker
✓ Salt og pepper	✓ Fyrstikker
✓ Gastromat	✓ Stearinlys
✓ Kanel	✓ Ved

Alle foreninger står fritt til å velge sine varer, men vi mener dette er et godt utgangspunkt for et matlager på en selvbetjent hytte med tanke på utvalg,

Varene er testet med tanke på å bli fryst, tint opp og fryst igjen skal kan kunne klare seg over lang tid med ulike temperaturer.

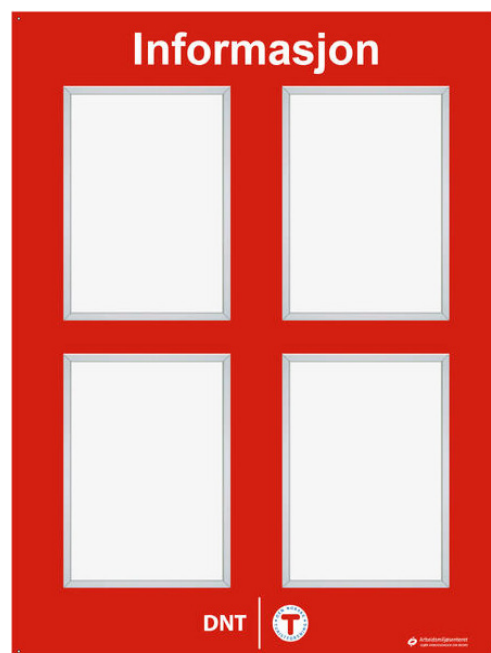
Med "DNT Hyttebetaling" har gjestene full kontroll på både medlemskap og betalingen for mat og hytteopphold.

FØLGENDE OPPSKRIFT ER TILGENGELIG FOR GJESTER OG KAN TAS MED I INFORMASJON SOM GÅR UT TIL GJESTENE:

1. Gå inn på Google Play eller App Store og søk opp DNT Hyttebetaling. Appen er tilgjengelig for IOS og Android.
2. Last ned DNT Hyttebetaling på mobilen og registrer deg.
3. Når du kommer fram til hytten skriver du deg inn i protokollen og betaler for opphold og proviantkjøp med knappen "Hyttebetaling".
4. Dersom du har dekning på hytten betaler du på stedet. Uten dekning velger du "Betalt senere" i appen, og gjør opp så snart du får dekning. Du vil få et varsel fra appen om manglende betaling når du kommer i dekning.

For support og mer info, ta kontakt med DNT Sør eller Stavanger Turistforening som har utviklet denne appen, bruk e-post hyttebetaling@dnt.no

Medlemsforeninger som ønsker mer informasjon eller vil ta i bruk DNT Hyttebetaling kan ta kontakt via samme e-post.

BILDET TIL HØYRE VISER ANBEFALT PLAKATTAVLE FRA DNT-BUTIKKEN HVOR RAMMENE LETT KAN ÅPNES OG PLAKAT SKIFTES UT. BILDET I MIDTEN VISER EN ROTETE TAVLE SOM VI ØNSKER Å UNNGÅ

FOR MANGE PLAKATER KAN VIRKE MOT SIN HENSİKT. INFORMASJON KAN MED FORDEL SKRİVES PÅ SKİLT SLİK SOM TISSEGRØPEN HER VISER. DENNE TYPEN SKİLT KAN BESTILLES SAMME STED SOM TURSİKILT. SE MER-KEHÅNDBOKAS ÖVERSİKT ÖVER ANBEFALTE SKİLTLEVERANDÖRER.

Ved et besøk på en DNT hytte er det flere mulige informasjonskanaler som bør benyttes opp mot gjestene. UT.no er selvsagt primærkanal både for de som planlegger, bestiller eller kommer på drop-in. Dersom medlemsforeningen ønsker informasjon om hyttene på egne nettsider bør denne hentes/links opp mot UT.no slik at det blir færrest mulige steder å holde oppdatert.

Gjester som bestiller har vi kontaktinformasjon på digitalt. Her kan det settes opp automatisk bekreftelse via Visbook som også inneholder informasjon. Det vil være naturlig å bekrefte bestillingen samt beskrive regler og prosedyre for selvbetjent avbestilling. I en slik bekreftelse er det også lurt å ha med informasjon om nøkkel, sengetøy, vann og andre ting gjesten bør ta med. Henvis gjerne til DNTs pakkeliste for sesongen, denne finnes på dnt.no. I forbindelse med pakkeliste kan også utstyrlån, BUA, Frilager, Tursenter, vennelån, Pinsj eller Finn.no nevnes. Informasjon om adkomst, parkering og gjerne mulighet for å ta kollektivtrafikk er også smart å ha med. Er det en selvbetjent hytte kan proviantlager og forhåndslasting av appen DNT-hyttebetaling med fordel nevnes. UT.no og mulighet for både SjeckUT, hyttesamler og forhåndsnedlasting av kart er også noe en kan vurdere å ta med i denne informasjonen som går ut ved bestilling. Det er også mulig å legge inn oppfølgings e-post i Visbook type «nå nærmer det seg besøk på DNThytte» hvor ev. gjentakelse kan settes opp.

Inne i selve hytta er det også smart å sette opp noe informasjon til gjestene. Det finnes maler på plakater for det meste på Foreningsnett og i programmet Papirfly kan det settes opp egendefinerte plakater med logo fra egen medlemsforening. Se eget avsnitt i denne håndboken som omhandler Papirfly. Orden i plakater bør tilstrebes og det anbefales å benytte en egen vegg med 4 rammer. Denne kan kjøpes i DNT-butikken – intern. Se eget avsnitt som omhandler DNT-butikken. Skulle det være behov for mer informasjon til gjestene anbefales det at dette settes i en ringperm som ligger i tilknytning til plakattavlen. Det å henge opp plakater på flere steder kan fort bli rotete, lite innbydende og virke mot sin hensikt. Husk at all informasjon bør skrives med klarspråk. Les mer om Klarspråk på NTB sine nettsider: <https://www.ntb.no/blogg/hva-er-klarsprak>

Alle DNT hytter skal merkes med DNT Hytteskilt eller lignende. Både gjester og forbipasserende skal ikke være i tvil om at de nå står ved en DNT hytte.

DNT hytteskilt finnes for salg i DNT butikken. Les mer om DNT butikken og interndelen av den i eget kapittel i denne håndboken.

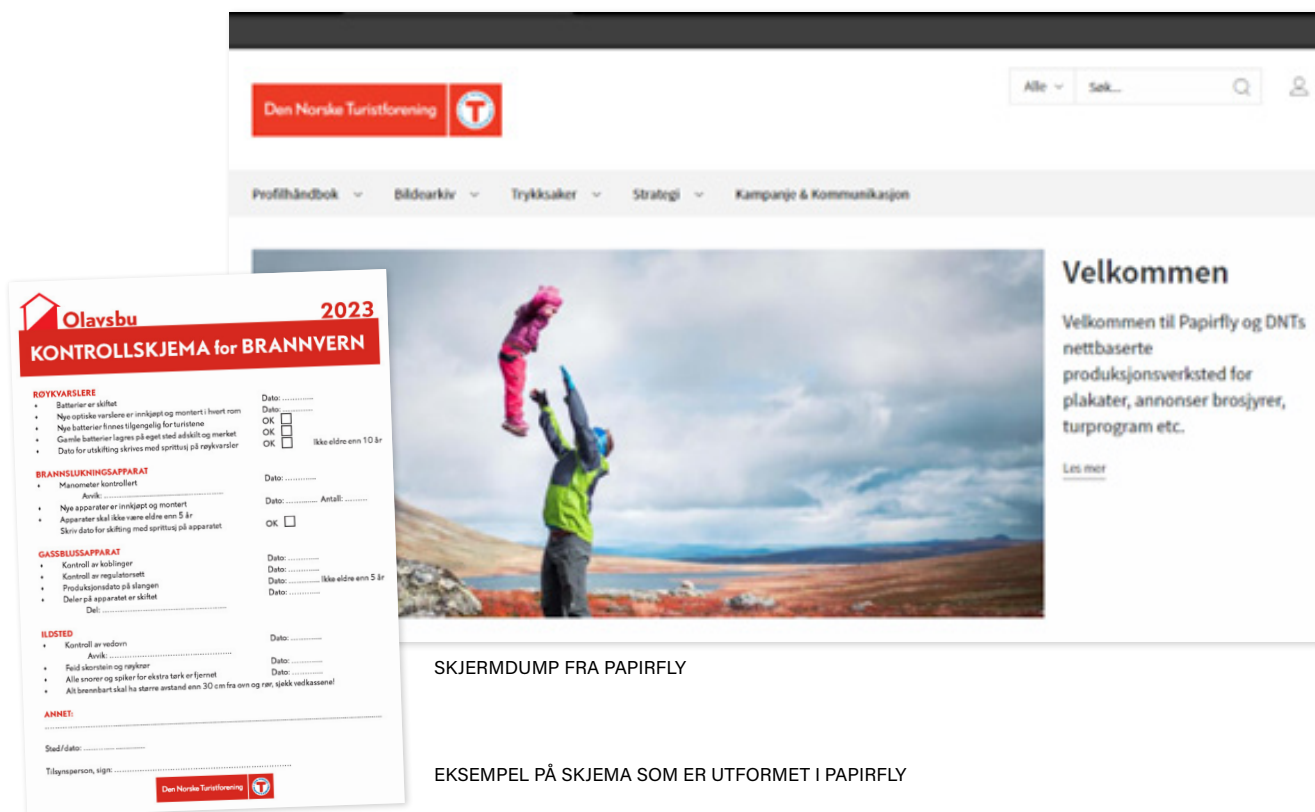
Innendørs kan man med fordel skilte soverom og toalett/bad for å gjøre det lett å finne frem. Dette er særlig viktig dersom det er mange dører.

SKILT SKAL GI NØDVENDIG INFORMASJON, OG VÆRE LETT Å SE OG OPPFATTE:

- Skrifthøyde min. 25mm ved korte tekstmengder, 15mm hvis lengre tekster.
Nummerering av soverom 50mm skrifthøyde
- Bruk ren skrift uten seriffer (føtter), og unngå kursiv.
- Bruk gjerne standardiserte piktogram (symbol) for eksempel på toalett, soverom, bøttekott osv. Skilt med piktogram bør være min 20 x 20 cm
- Det må være god luminanskontrast (0,8) mellom tekst og bakgrunn på skilt, og mellom skilt og overflaten bak. For eksempel hvit tekst mot mørk bakgrunn, eller svart tekst på lys bakgrunn. Bakgrunn bør være ensfarget, ikke mønstret eller med bilde.
- Skiltoverflaten skal være matt, ikke blanke

Denne typen skilt kan bestilles samme sted som turskilt. Se Merkehåndbokas oversikt over anbefalte skiltleverandører.

SKJERMDUMP FRA PAPIRFLY

EKSEMPEL PÅ SKJEMA SOM ER UTFORMET I PAPIRFLY

DNTs logo er vår felles logo og en av landets sterkeste merkevarer. Det fins antakelig 1 million røde T er i naturen. Våre medlemmer og andre turgåere kjenner denne T en godt. Det er grunnen til at vi synes det er viktig at alle foreningene bruker logoen med den røde T en.

TRYKKSAKER

For å gjøre det enkelt for medlemsforeningene å lage trykksaker, annonser etc i vår felles profil, har vi utviklet en del maler. Disse malene finner du i vårt digitale profilsenter Papirfly.

Loginside: <https://dnt.papirfly.no/login/login.aspx?returnurl=/portal>

Alle som jobber i, og for en forening kan få tilgang her. Send en mail til support@papirfly.no og si hvilken forening du jobber i. Da får du innlogging og blir satt opp med din lokale logo.

PRODUKSJON AV LOKALT PROFILMATERIELL

Årlig produserer DNT og foreningene mye profilmateriell. Vi har noen faste leverandører av banner og beachflagg, som kjenner godt til våre maler. DNT sentralt er behjelpelig med oppsett, design og bestilling av slike produkter. Kontaktperson: egil.hurum@dnt.no

I tråd med våre sentrale verdien "Inkluderende" ønsker vi at DNT-hytter våre skal være best mulig for flest mulig. Bra tilgjengelighet er bra for alle, ikke bare folk med nedsatt funksjonsevne. I noen tilfeller er det lovpålagt å bygge universelt utformet, men god tilgjengelighet er noe vi bør streve etter uansett krav og regler. Tenk gjerne på bra tilgjengelighet som "aldersvennlighet" og derfor noe som gjelder oss alle!

Plan- og bygningsloven stiller krav til universell utforming av nye byggverk, samt andre søknadspliktige tiltak. I visse tilfeller (for eksempel hytter uten bilvei) kan det søkes om dispensasjon, men selv om hytten ikke er egnet for rullestolbrukere bør det likevel gjøres tilgjengelig for andre grupper (for eksempel synshemmede og personer med redusert bevegelse).

Det er mange faktorer som er viktige for god tilgjengelighet. Her viser vi til noen av de viktigste på en DNT hytte. Listen er ikke uttømmende og mer utfyllende informasjon finnes på Foreningsnett (se siste avsnitt i dette kapittelet).

FAKTORER SOM GJELDER ALLE BESØKENDE (OG SOM KAN OPPNÅS PÅ DE ALLER FLESTE DNT HYTTER)

- Trygge trapper – sklisikker, håndlist (begge sider), god kontrast og belysning
- Køyesenger – sklisikre trinn og noe å holde i, stigen mot vegg om mulig da er det lett å feste håndtak over køya på vegg, egen lampe/lys om mulig
- Tydelige og intuitiv skilting – god kontrast, enkel og stor skrift
- Sittemulighet ved inngangen – for å ta av/på sko
- God belysning

VIKTIGE FAKTORER FOR RULLESTOLBRUKERE

- Trinnfrihet og fri bredde – gjelder alle steder en gjest trenger tilgang til (sov, kjøkken, stue, bad/toalett, oppholdsareal inne og ute).
- "Snusirkel" - flatt, fri gulvareal (min. 1,5m diam. er kravet for universell utforming) - på bad, soverom, foran dører (særlig inngangsdør)
- Lav helning på ramper og i terreng (maks 1:15, eller 1:12 ved lengde under 3m)
- Fast, jevnt og sklisikker underlag – ved inngang, til uteområder osv. Ikke singel!

SÆRLIG VIKTIG FOR SYNSHEMMEDE

- God belysning og fargekontraster - de aller fleste synshemmede har noe syn, selv om det er redusert
- Ryddige gangveier, mest mulig fri for (løse) gjenstander - både på gulvnivå, langs veggene og i takhøyde

Nesten like viktig som de fysiske forholdene på hytten, er at det er publisert informasjon om tilgjengelighet. Det er helt avgjørende for personer med funksjonsnedsettelse å ha tilstrekkelig informasjon for å vurdere om de kan bruke hytten. Denne informasjonen er nyttig for mange andre også. På hyttens side på UT.no er det en egen seksjon for Tilgjengelighet, der man kan legge inn en beskrivelse (tekst og bilder) samt registrere enkelte søkekriterier som minimum dørbredde, maks terskelhøyde osv. Hytten bør kartlegges grundig for å sikre at man får med alt som er nødvendig - se under for hvor man kan finne verktøy for dette.

Mer utfyllende informasjon om hvordan jobbe med tilgjengelighet på DNT hytter er samlet under "Tilgjengelighet og universell utforming" på Foreningsnett. DNT har utviklet en Tilgjengelighetsveileder med informasjon og råd om prosesser, det praktiske, ressurser og lovverk. I tillegg finnes det Hytter for alle kartleggingsskjema som brukes som grunnlag for informasjon om tilgjengelighet på hyttesiden på UT, samt for å avdekke behov for tiltak for bedre tilgjengelighet.

BILDE AV PLANTEGNINGER
FRA REINHEIM UTFORMET
I PROGRAMMET
ROOMSKETCHER.

PLANTEGNINGER BØR
VÆRE TILGJENGELIG NÅR
HYTTEN LEGGES PÅ UT.NO

UT.no er den foretrukne turplanleggeren med mer enn 6. millioner besøkende årlig. Ut er et samarbeid mellom DNT, Statskog og Friluftsrådernes Landsforbund.

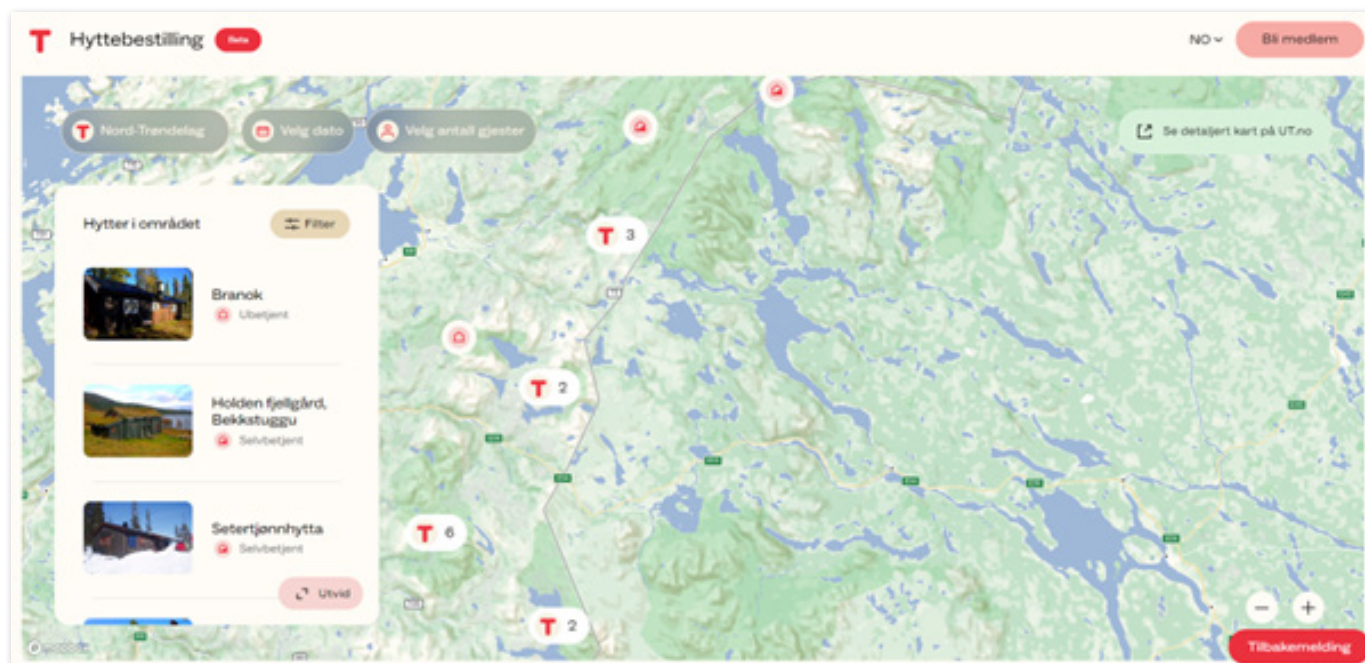
Alle DNT-hytter skal legges inn på UT.no. Det kan være smart å legge inn hytten allerede i planleggingsprosessen for å informere om åpning og ev. gi mulighet for fremtidige bestillinger dersom hytten settes opp i Visbook. (se mer informasjon om Visbook bestillingssystem i eget avsnitt i denne håndboken)

Hytten må først legges inn hos Kartverket i Tjenesten www.rettikartet.no før den legges inn på UT.no. Alle medlemsforeninger har tilgang til UTadmin. Ta kontakt med din medlemsforening eller post@ut.no for å få egen administrator-bruker på UT.no

På Foreningsnett finnes et eget malverk for hvordan en hytte legges inn på UT.no Her omtales både hvordan best mulig «selgende» bilder og andre viktige punkter for å få likhet i DNThytter på UT.no

Når hytten er lagt inn på UT.no vil gjester kunne benytte Sjekk UT som er en funksjon i UT.no hvor gjestene kan skrive seg inn i den digital gjestebok og samle den sammen med andre «Sjekk ut – poster».

Det finnes et eget klistermerkeark i DNT-butikken med UT-logo og Sjekk UT anbefaling. Les mer om DNT-butikkens interndel i eget kapittel i denne håndboken.

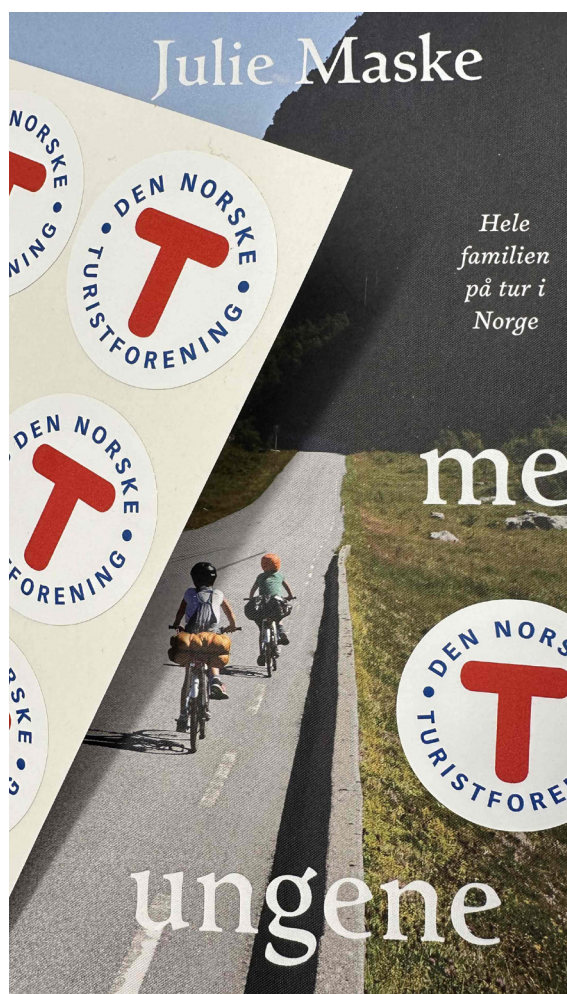

VisBook er systemet som tilrettelegger for selvbetjent bestilling av hytter på nett. Foreningen må ta i bruk VisBook for at hytten skal presenteres på DNTs nettside for hyttebestilling - hyttebestilling.dnt.no. I tillegg må hytten også ha sin egen hytteside på UT.no. Forening kan velge å legge opp til forhåndsbetaling via Nets, og dette er en løsning de fleste har valgt. På de selv- og ubetjente hyttene skal kunden i størst mulig grad være selvhjulpen med bestilling og avbestilling via "Min side".

Hver forening oppretter egne baser for sin(e) hytte(r) i VisBook. Foreninger med selv- og ubetjente hytter tar kontakt via hyttebooking@dnt.no for å melde interesse for VisBook i sin forening. Baser i VisBook er knyttet til foreningens organisasjonsnummer.

Se også informasjon om Hyttebestilling på DNT Foreningsnett

BILDE AV EKSEMPELBOK MED KLISTERMERKE OG HYTTBIBLIOTEK

På DNT hyttene bør bokhyllen være selvskreven. Om den er stor og rekker fra gulv til tak eller om den kun er liten og vegghengt er selvsagt opp til den enkelte medlemsforening. Det er fint med noen bøker som handler om tur- og naturområder og lokalhistorie i område hytten ligger i. Er det kanskje noen kjente kunstnere eller diktere som har oppholdt seg i området? Det kan være gøy for gjester å lese om. Utstyr gjerne også hytten med bøker om fugler og dyr, spor, flora og ville vekster du kan sanke på tur - sjekk for eksempel Kristin Randulff Nielsens «Håndplukk».

Det finnes et klistremerkeark med DNT-logo i DNT-butikken (intern) som med fordel kan benyttes for å unngå svinn. Klistremerkearket inneholder 20 DNT-logoer.

Spill og bøker er også tilgjengelig i DNT-butikken. Se eget kapittel i denne håndboken som omhandler DNT-butikken.

DNT-årbøker og et par klassiske eventyrbøker er en selvfølge. Når det gjelder romaner og barnebøker kan det være løsning å utstyre hytten med noen få titler i egen definert hytte/kasse med et lite oppslag som oppfordrer folk til bokbytte: «Legg gjerne igjen en bok du har lest, og ta en annen med videre til neste hytte.» Spesifiser gjerne at det for eksempel bare gjelder barnebøker og pocket-bøker, eller at det bare gjelder bøker som ikke er merket med T-klistremerke, slik at ikke folk tar med seg de T-merkede bøkene i sekken.

BILDET VISER BORD KART FOR SPILLAFTEN PÅ TOMASHELLEREN

Brettspill er sosialt og underholdende og er særlig kjærkomment om man blir værfast på en hytte. Alle hytter bør ha noen kortstokker, Yatzy og Sjakk: da har du dekket både flaks, strategi og variasjon. I tillegg er det fint med et kunnskapsspill av et eller annet slag, og det finnes etter hvert flere quiz/spørre-spill som kommer i små bokser. Velg gjerne et som er litt mindre kjent, da vil gjestene i mindre grad oppleve at de har hatt alle oppgavene før. Scrabble er en god klassiker, men Bananagrams er en mer kompakt variant uten brett som er lettere å frakte og oppbevare. Flere gode spill som kommer i små bokser er blant annet Ligretto, Rummy, Uno, Master Mind og Trails of Tucana. Har du kapasitet til å frakte og lagre større bokser kan du vurdere spill som Catan, Ticket to Ride, Carcassonne og Villkatten, i tillegg til DNT-spillet, selvfølgelig.

Enkelte hytter er utstyrt med gitar. Husk at det finnes en egen DNT sangbok og at gitaren bør vedlikeholdes. Merk gjerne også spill og gitar med samme klistremerke som bøker. Hyttetilsyn bør ha gjennomgang av både ev. gitar, spill og bokhylle på sin liste for tilsyn. Rydde i spill og bokhylle er en jobb alle tilsyn kan gjennomføre men strengskift eller stemming av gitar krever kompetanse og røket streng eller annet på gitar bør derfor meldes til medlemsforeningen eller andre tilsyn med slik kompetanse. Spill som ikke er komplett bør enten tas med bort fra hytten eller plasseres på låst tilsynslager inntil de er supplert/repert/komplett.

MERK AT DET ER KRAV TIL SIKRING/STILAS VED ARBEID I HØYDEN

Vedlikehold defineres normalt som tiltak for å opprettholde en bygning på et fastsatt kvalitetsnivå. Det skilles mellom løpende vedlikehold og periodisk vedlikehold.

Løpende vedlikehold er tiltak for å rette på tilfeldige skader, eksempelvis skifte en knust glassrute, reparere skader etter takras, eller andre mindre avvik som oppdages under tilsyn eller ved gjennomføring av en årlig tilstandskontroll.

Periodisk vedlikehold er tiltak som planlegges ut fra forventet slitasje eller levetid på bygningsdel.

Tiltak som utføres regelmessig hvert år eller oftere, eksempelvis en årlig tilsynskontroll, defineres normalt som drift.

I løpet av sommeren og høsten fylles de fleste takrenner opp av løv, barnåler, små sandkorn fra takstein og annet rusk. Hvis det får ligge i fred vil det etter hvert danne fin matjord hvor mosen trives godt. For å unngå at takrennene tetter seg, og gi vannet fritt løp, er det derfor viktig å ta en renns av takrennene hver høst. Slik forebygges både vannskader og forekomst av mose, sopp og råte.

Sjekk at nedløpene ikke er tett, at vannet har riktig fall og at vann føres bort fra hytten. Ta gjerne også en sjekk av taket samtidig. Taket skal være rent og i god stand. Også mose, løv og barnåler bør fjernes fra tak. Gjør risikovurdering ved arbeid i høyden (les mer i eget kapittel i håndboken som omhandler risikovurdering).

En plastflaske med kork og avskåret bunn kan fungere fint som «verktøy» for å fjerne løv og barnålder fra takrenner.

Fukt er i følge SINTEF den viktigste årsak til råterorekomst på bygninger. Tak og tørre DNT hytter er avgjørende for å unngå uønsket råte. Vask og inspeksjon av takets tilstand bør ligge i tilsynets årlige gjennomgang av hytten.

DETTE ER LISTEN OVER TAKTEKKER BRUKT I NORGE, OG NOEN KRAV TIL UNDERLAG:

SKIFERTAK

Brukt i lang tid. Skifer kan slippe mye vann inn på undertaket. Kontroller årlig for brudd i stein. God skifer kan brukes på nytt etter fornyelse av undertak, beslag osv. Ved omtekking, sørg for godt feste. Et kraftig undertak, for eksempel taktro (bord/plater) med asfaltbelegg anbefales.

BETONGTAKSTEIN

Brukt i nesten hundre år. God kvalitet kan brukes på nytt etter fornyelse av undertak. Betongtakstein er relativt tett. Ved omtekking, sørg for godt feste av taksteinen.

TEGLSTEIN

Brukt i over hundre år. Mange varianter, og varierende kvalitet. God stein kan brukes på nytt ved omtekking. Tekkingen kan være relativt åpen for regnvann som kommer ned på undertaket.

ASFALTSHINGEL

Brukt mye i 1970-årene. Merk at det på steder med mye vind ikke bør brukes asfaltshingel da sterk vind kan bidra til å rive opp tekkingen. Omtekking med asfaltshingel er mulig, men krevende. Gammel asfaltshingel er utmerket som undertak for ny opplettet tekking. Taksteinsimitasjoner av stål er mye brukt som ny tekking. Skal man legge tegl- eller betongtakstein, må man kontrollere bæreevnen til taket, og forsterke ved behov.

ASFALTBELEGG

Brukt i snart 100 år. Synlige tegn på aldring. Nytt belegg kan legges oppå det gamle ved behov.

FOLIE AV PVC

Brukt siden 1980-årene på en del rekkehus og blokker. Aldringsstadiet kan bedømmes av profesjonelle. Ny tekking med folie er kurant.

STÅLPLATER

Taksteinsimitasjon brukt siden slutten av 1980-årene. Relativt tette for regnvann. Omtekking har ikke vært aktuelt til nå. Mange bruker slik tekking oppå gamle tak med asfaltbelegg eller asfaltshingel.

FALSEDE METALLPLATER

Brukt mye i gamle dager, og har fått økt bruk de siste årene. Takene må legges av profesjonelle. Platene må legges på taktro, med lufting under taktroa.

BORDTEKKING

Har vært brukt lenge, i moderne versjoner som profilerte, trykkimpregnerte bord med kreosot eller salter. Bordtekkingen varer lenge. Den kan slippe gjennom mye vann, som da belaster undertaket. Solid undertak og nøyaktig utførte gjennomføringer og avslutninger er derfor spesielt viktige.

TORVTAK

Har lang tradisjon. Moderne løsninger har lufting slik at det blir en ordinær kald takkonstruksjon. Man opplever likevel en del ising nederst på torvtak. De nyere takene har i praksis vist seg ikke å vare så lenge, og det oppstår lekkasjer på mange tak. Det er særlig gjennomføringer og avslutninger som lett blir svake punkter. Bygging av torvtak bør planlegges og kontrolleres grundig.

Regulering og lokale krav til takkonstruksjon

Merk at lokale kommunale reguleringsplaner kan ha krav til både takvinkel, mønehøyde og taktekke. Sjekk derfor alltid hva som er gjeldende i det aktuelle området.

TAKKONSTRUKSJONER

Det er de senere år innført ny forskrift hvor kommunene også skal feie fritidsboliger, og mange DNT-hytter vil få besøk av feier de neste årene. De stiller krav om montert takstige på tak brattere enn 6 grader, og det kan være greit å få dette montert før man får avviksmelding og krav om at stige skal monteres.

Vær oppmerksom på at takkonstruksjon på en hytte vil ha en maksimal lastbelastning. Dersom snø eller annen vekt på takkonstruksjonen overstiger lastbelastningen vil det kunne føre til skader på hytten. Dersom en hytte har torvtak vil mengden regn/fukt i torvtaket før føste snøfall også spille en viktig faktor på total lastbelastning. Vurder om snø skal fjernes fra hyttetak gjennom vinteren. Ved slikt arbeid skal risikovurdering alltid gjennomgås i forkant av arbeidet. Det er eksempler på at eiere av hytter og hus som måker tak har omkommet som følger av at de er blitt dekket av snøras.

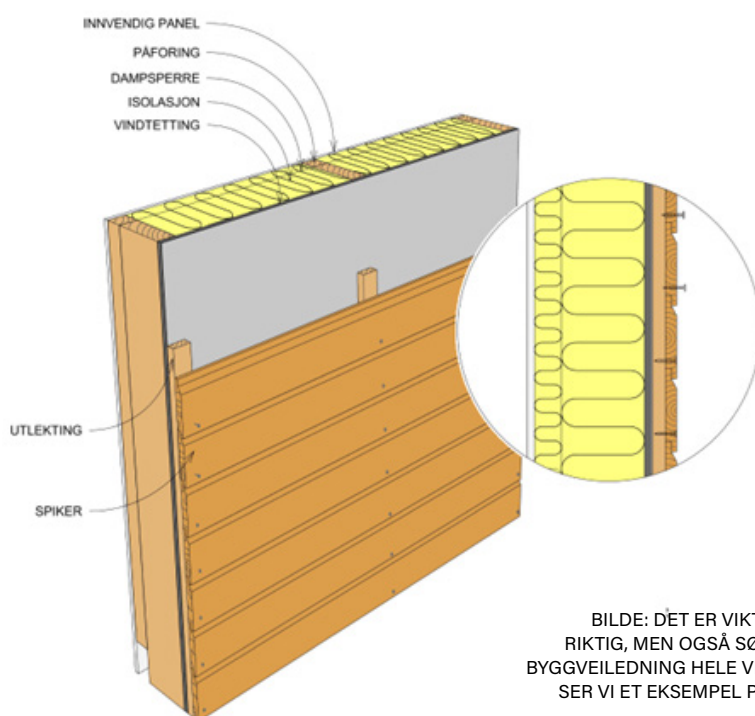
Snø som blokkerer vinduer og nødutganger på hytten er også noe en skal ta hensyn til. Dersom hytten benyttes av gjester i vintersesong hvor eierforening ikke har foretatt tilsyn kan det være hensiktsmessig å ta med dette med frigjøring av alternativ rømningsvei til hovedinngang i informasjon til gjestene.

Husk at snøspade bør være tilgjengelig for gjester via oppheng høyt på hyttevegg. Stålspade har lengre levetid enn aluminiumspade men oppleves som tyngre å håndtere. De fleste jernvareforeninger selger redskapsholdere som er egnet for å henge spaden høyt på vegg.

Les mer om snø på tak hos Huseierne:

<https://www.huseierne.no/hus-bolig/tema/sikkerhet1/slik-maker-du-taket/>

BILDE: DET ER VIKTIG Å MONTERE KLEDNINGEN RIKTIG, MEN OGSÅ SØRGE FOR Å FØLGE ANBEFALT BYGGVEILEDNING HELE VEIEN GJENNOM VEGGEN. HER SER VI ET EKSEMPEL PÅ DOBBELFALSET KLEDNING. ILLUSTRASJON: MOELVEN

Når dere skal velge ny kledning til en hytte, er det viktig at dere gjør det ut fra behov som foreligger. Dere skal leve godt med valget i mange år, både når det gjelder vedlikehold og utseende.

Det er viktig å tenke på hvilken stil dere ønsker på DNThytten. Da er det godt å vite at kledning leveres i et bredt spekter av klassiske og moderne profiler, i flere ulike dimensjoner tilpasset ulike stilarter og arkitektur.

UTVENDIG KLEDNING I TRE

Kledning av tre er et svært utbredt fasademateriale på norske hytter og hus. Selv om det stadig introduseres nye byggematerialer på markedet, er det ingenting som tyder på at trepanel kommer til å gå av moten. Trekledning gir stor valgfrihet med tanke på forskjellige profiler, treslag og overflatebehandling, samt at det er forholdsvis enkelt å montere og vedlikeholde. I tillegg kan trekledning være et bærekraftig, fornybart og kortreist materiale, som ofte kommer fra sertifiserte skoger.

FEM TIPS OM KLEDNING

- Stående kledning gir et høyreist og smalt uttrykk, mens liggende kledning gir et lavere og mer kompakt uttrykk.
- Fabrikkmålt kledning sparer deg for tid men kan koste mer.
- Vedlikeholdsvennlig kledning sparer deg for vedlikeholdsarbeid over tid, og gir en helt spesiell glød i fasaden.
- Følg leverandørenes monteringsanvisninger nøye for et godt sluttresultat.
- Bruk trykkimpregnert kledning på værutsatte steder.

Om DNT hytten skal ha stående eller liggende, smal eller bred, slett eller profilert kledning er

i bunn og grunn en smakssak og praktisk vurdering. Kanskje vil du også kombinere flere typer kledning, eller ulike typer materialer? Det meste er mulig med dagens utvalg av kledning fra ulike leverandører. Likevel er det noen typer kledning som er mer populære enn andre.

Stående kledning er kledning hvor bordene er loddrette, mens liggende kledning ligger vannrett. Stående kledning gjør at huset virker høyere og smalere, mens liggende kledning gjør at huset ser bredere og lavere ut. Hørt navnet vestlandskledning før? På Vestlandet har liggende kledning fått navnet vestlandskledning, og fordelene med liggende kledning er at man lett kan skifte ut de nederste bordene ved behov. Kjekt med tanke på steder som er utsatt for store nedbørsmengder.

Tømmermannspanel er en type stående kledning hvor bordkledningen er montert med bred overligger og en smalere underligger. Sveitserkledning er en type kledning med tydelig profilert overflate. Den gir et staselig og herskabelig uttrykk, og brukes ofte til hus med mye detaljering og utsmykking. Som navnet tilsier, brukes den ofte på såkalte sveitervillaer.

Fals er kort forklart fresingen mellom to bord på en kledning, og sikrer en tett overgang når kledningsbordene legges inntil hverandre.

- Enkelfals: Med enkelfals ligger kledningsbordene over hverandre med overlapp på skrå.
- Dobbelfals: Har en flat overside som skilles av med et tynt spor. Også dobbelfals ligger med overlapp.
- Dobbelfals med staff: har i tillegg til spor mellom hvert bord, en avrundet kant.

På ubehandlet treverk bør overflaten behandles innen to uker etter at kledningen er montert. Med ubehandlet treverk er alle porer åpne, slik at forurensning lett slipper til.

En kledning i varmebehandlet tre, også kalt termotre, trenger ikke vedlikehold, kun vasking og spyling. Fasader i varmebehandlet tre er meget råtebestandig, formstabil og har lang levetid. Overflater eksponert for vær og vind får en sølvgrå patina.

TRYKKIMPREGNERT KLEDNING

Bor du i et område som er veldig vær- og fuktighetsutsatt, anbefaler vi å bruke trykkimpregnert kledning. Impregnert kledning kan som regel bestilles ferdig tørket og grunnet, slik at du ikke trenger å vente på at impregneringsvæsken skal tørke ut før du kan male.

ROYALIMPREGNERT KLEDNING

Royalimpregnert kledning er vedlikeholdsvennlig og leveres med og uten farge. Den trenger ikke annet stell enn spyling med hageslangen. Royalimpregnering er tradisjonell råtebeskyttelse gjennom kobberimpregnering og deretter trykkoking i linolje. Behandlingen gir et formstabilt virke som er mindre utsatt for sprekkdannelse enn tradisjonelt trykkimpregnert treverk.

Noe annet som har blitt populært, er bruk av lekter. Der dette tidligere var ensbetydende med konstruksjonsvirke, har de nå fått fornyet oppmerksomhet og utvidet bruksområde. Lekter brukes nå både som fasademateriale på hele bygg, og som designelement for å bryte en ellers monoton og ensartet flate. Hva med å legge inn lekter på partier som bryter over to etasjer, under overbygg eller inntrukne inngangspartier?

MONTERE KLEDNING RIKTIG

Uansett hva slags kledning du går for, er det viktig å huske på at levetiden er avhengig av en rekke forhold. Dette har gjerne mer med utførelse og omgivelsene å gjøre, enn trevirket i seg selv. Det er derfor svært viktig å montere kledningen på riktig måte og sørge for korrekt overflatebehandling. Dette kalles ofte for konstruktiv værbeskyttelse.

Det er særlig viktig å unngå såkalte vannfeller, som gjerne oppstår rundt vinduer, dører og i overganger mellom bygningsdeler. Det er dessuten viktig å sørge for gode takutstikk som beskytter veggene, noe som ofte ikke er tilfelle på moderne hus bygget i funksstil.

BRUK FASADESKRUE

Fasadeskruer får du gjerne tilpasset fargen til kledningen. Da går skruen nesten i ett med fasaden og huset får et helhetlig uttrykk på fasaden.

Bruk syrefaste skruer til fabrikk malt og royalimpregnert kledning. Syrefaste skruer tåler norsk klima ekstra godt, og avsetter ikke rust når skruen utsettes for fuktighet. Bygger du ved sjøen eller på fjellet er også syrefaste skruer det du skal gå for.

<https://www.nrk.no/vestland/liggjande-panel-taper-terreng-til-staande-panel-1.16326674>

Vær spesielt oppmerksom på at både ventiler og ev. lufting over tak kan være utsatt for at det kommer inn både snø og fukt i hytten. I høyfjellet er det ikke uvanlig at ventiler må tapes og ekstra tilsyn vinterstid må fjerne snø som er kommet inn. Vi anbefaler derfor at det benyttes håndverkere som er kjent med de værutfordringer som er gjeldende der hvor hytten er plassert.

BILDE FRA EN DUGNAD PÅ SANDHAUG

En hytte med trekledning kan behandles med beis, dekkbeis eller maling. Beis er en transparent behandling som beholder den flotte strukturen i treverket. Maling er en dekkende behandling som demper strukturen i treverket. Dekkbeis er mellomting mellom beis og maling. Det er en dekkende behandling som likevel beholder noe av strukturen i treverket.

I følge Sintef Byggforsk bør en verken male eller beise, men tvert imot utsette treverket nettopp for sola, da får en lengst mulig holdbarhet på trepanelet. Ubehandlet vil sola bryte ned overflatefibrene, og man får en grå – varierende fra sølvgrå til nesten svart – overflate med litt løse fibre. Dette vil strekke seg ca. en millimeter inn i treverket og dette laget vil beskytte alt bak. Nedbrytingen fortsetter ikke så lenge den grå overflaten er der. Du får en overflate som blir våt når det regner, men som tørker fort opp.

På Vestlandet vil slikt panel være vått så store deler av året i en temperatur hvor sopp trives at panelet vil kunne bli fuktskadd over tid.

BEIS, MALING OG GRUNNING

Beis, dekkbeis og maling beskytter mindre mot råte og fuktproblemer i treverket enn mange tror. I dag er det strenge regler for hvilke kjemikalier som kan benyttes. Grunningen har noe mer av beskyttende kjemikalier når den trekkes opp i treverket, og særlig på endene. God grunning, slik at du ikke får opptrekk av vann på tverrsnittet av kledningen er viktig for holdbarheten på kledningen. Pass spesielt på å mette endeveden godt.

Det er lovlig med litt flere kjemikalier i grunningen enn i toppstrøkene. Et alternativ er å benytte materialer som er fabrikkgrunnet.

FLERE STRØK MED MALING

Det er svært viktig ikke å la maling flaske i så stor grad at treverket titter frem, dersom du først har malt. Også da vil den naturlige nedbrytingen kunne settes i gang, og å få dekket flekkene kan etter hvert bli nærmest umulig om man ikke går på og høvler av det øverste sjiktet på treverket. Derfor anbefales flere strøk: Først ett strøk grunning. Deretter et eller to strøk med en farge du ikke skal ha på hytten – for eksempel hvitt. Så tar du det siste laget med den fargen du vil ha – for eksempel grått. Da ser du lett når du skal male: Når hytten begynner å skifte farge fra grått til hvitt er det på tide. Da får du vedlikeholdt treverket slik at det aldri eksponeres for sol. Jernvitrol er en behandling som gjør treverket sølvgrått med en gang, en kjemisk beising. Behandlingen gir et varig resultat. Fargehandleren hvor du anskaffer beis eller maling vil ha ekspertkompetanse. Ytterligere råd i spesielle tilfeller kan hentes hos dem.

BILDET VISER UTSKIFTING AV KLEDNING PÅ KVANNDALEN

Den største, og egentlig eneste fienden til panelet, er fukt. Fukt fører til at treverket råtner og mister egenskapene en kledning må ha. Det som beskytter aller mest mot fuktskader er den konstruktive beskyttelsen – altså den som ligger i bygningens konstruksjon.

I den konstruktive beskyttelsen ligger det at bygningen skal være konstruert slik at treverket enten unngår å bli vått, eller tørker fort, eller begge deler. Dette innebærer blant annet at kledningen må være luftet, slik at det ikke blir oppfuktet fra innsiden, og at nedløpsrørene er riktig konstruert. Man kan jo innimellom se eksempler på at det spruter vann opp på kledningen fra nedløpsrør når det regner, og slik oppfukting vil tære på treverket.

I den konstruktive beskyttelsen er detaljene viktige. Takutspring er en bygningsdel som er sentral i beskyttelsen av treverket. Riktige avslutninger ned mot vannbrett er en annen detalj som må være på plass. Har du stående panel, bør de være skåret på skrå nederst, slik at vannet lett drypper ned, og det bør være god nok avstand ned til bakke, mur eller annet underlag, slik at endeveden ikke suger opp vann derfra. På Vestlandet, hvor det er mye slagregn og stor fuktbelastning, er slike detaljer enda viktigere enn indre Østlandsområdet, hvor det hyppigere vil tørke opp.

Sol kan bidra til at treverket i en mørk husvegg tørker raskt ut, og man vil kunne få sprekkdannelser. Sprekkene vil igjen gjøre at fukten lettere trenger inn i treverket. Men solen i seg selv er ikke en av panelets fiender selv om den kan bidra til UV stråling og fargeforandring.

BILDET VISER RESTAURERING AV VINDU PÅ GJEVILVASSHYTTA

Gamle vinduer er svært ofte laget av kjerneved. Er det en ødelagt list betyr ikke det at hele vinduet må erstattes med et nytt. Å sette inn en ny list er ikke vanskelig dersom en har noe erfaring med finsnekring. Eventuelle ødelagte glassruter må erstattes med nye og hele.

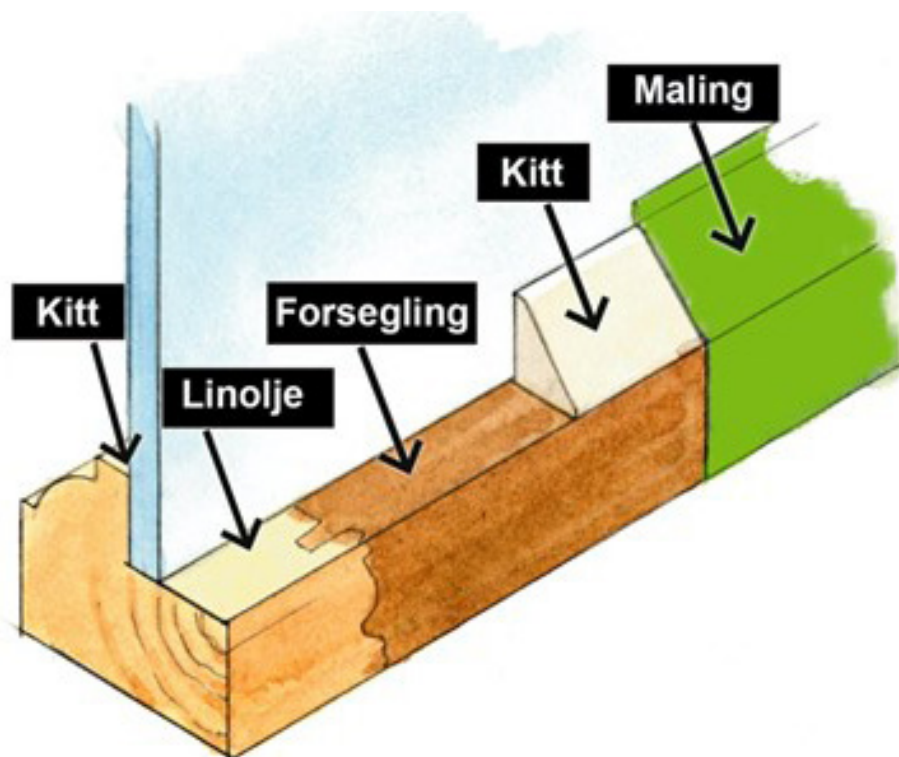
Huseierne anbefaler det dansk linoljekittet «Glasmesterkit» fra Dana lim AS til jobben. Det er helt uten tilsetningsstoffer. Alt i spannet knas som en brøddeig før arbeidet kan starte. Er kittet for tørt, tilsettes en dråpe linolje. Er kittet for vått, kan du tilsette kritt. For å unngå at fugler skal spise kittet, kan en eventuelt tilsette hvit pepper.

All gammel kitt må av før en kan legge på nytt. Den kan være steinhard og vond å løsne. Da må man bruke varme. Det er viktig å bruke lamper for formålet slik at man unngår at glasset sprekker. Varmelampen plasseres mot kittfalsen, og når kittet er blitt mykt fjernes det forsiktig ved hjelp av et hoggjern. Fjern stifter og spiker med nebbtang. Fjern også gammel maling. Som regel er det nok å skrape vekk det som er løst.

Vindusrammen settes så inn med skjellakk eller kvistlakk. Skjellakk fremstilles av et harpikslignende stoff fra lakkskjoldlus, og løses i sprit. Skjellakken forhindrer at oljen i kittet suges inn i veden.

Lag en seng av kitt rundt kanten. Kittet rundt vindusglassene skal forhindre vanninntrengning. Det er samtidig med på å holde vindusglasset på plass.

Trykk glasset forsiktig ned med begge hendene. Pass på at det er kitt på alle kanter. Fest så glasset med stifter. De bankes inn med en liten hammer.

Deretter legges kitt på oversiden: Elt kittet i hånden til det får den rette konsistensen, og legg på med en sparkel- eller kittkniv. Fjern det som blir til overs, og glatt ut med en finger til slutt. Eventuelt løst og overflødig kitt fjernes lettest ved å lage en kittball og så bruke den som et viskelær. Kittet skal ikke være synlig fra innsiden av vinduet.

Det finnes gode steg-for-steg ressurser både i form av film og bilde dersom du søker på nettet. Huserierne har en fin ressursside som kan være fin å se på:

<https://www.huseierne.no/hus-bolig/tema/oppussing/slik-kitter-du-gamle-vinduer/>

Vurder alltid kost/nytte når vinduer restaureres. Det er både billig og bra for miljøet å restaurere i stedet for å bytte men er jobben svært mange dugnadstimer og den totale belastningen på de tilgjengelige dugnadsressursene kan et bytte til nye vinduer vurderes. Dersom energipriser eller vedforbruk også tas med i beregningen vil nyere vinduer kunne bidra til mindre energibruk. Sjekk alltid om hytten har begrensninger på vindustype i form av verneverdige bygg. Les mer om dette under kapittelet som omhandler hytter med kulturhistorisk verdi.

BYGGFORSKSERIEN BESTÅR AV OVER 700 ANVISNINGER SOM ER DELT INN I TRE DELSERIER:

- Planlegging (grønn serie) omfatter informasjon om brukerkrav, prosjektering, byggesaksbehandling, arealbruk ute og inne, forslag til planløsninger, innredning og innpassing av utstyr.
- Byggedetaljer (blå serie) behandler tekniske løsninger av konstruksjoner og detaljer, energibruk, materialbruk og teoretisk grunnlag.
- Byggforvaltning (gul serie) omfatter alle oppgaver og funksjoner som er nødvendig for å drive, ta vare på og utvikle eksisterende bygninger, dvs. forvaltning, drift, vedlikehold, utbedring og ombygging.

Planløsning og Byggedetaljer retter seg mest mot nybygging, Byggforvaltning retter seg mot den eksisterende bygningsmassen.

Dersom det er aktuelt for medlemsforeningen å kjøpe en lisens til «Byggforskserien» fra Sintef kan «Rådgiver for hytter og ruter» i DNT sentralt kontaktes for å oppnå samlerabatt på lisenskostnaden.

BILDET VISER EKSKEMENTER FRA VEGGEDYR

Veggedyr er et blodsugende insekt som er tett knyttet til mennesker. Denne ektoparasitten var tidligere en stor plage i Norge, men ved hjelp av insektmidler ble veggedyr nesten utryddet på 50-tallet. På grunn av resistens mot insektmidlene og økt reiseaktivitet har forekomsten av veggedyr økt kraftig over store deler av verden de siste 15 årene.

På Foreningsnett-Slik gjør vi det-Hytter-FDV kan du lære mer om Veggedyr. Der finner du råd fra både FHI og Anticimex. Det ble gjennomført et webinar i 2022 som omhandler et konkret eksempel fra en DNT hytte samt generelle råd til DNT fra Anticimex.

Mus trenger bare åpninger som er 6 millimeter høye for å komme seg inn.

KLEDNING - GRUNNMUR

- Sjekk overgangen mellom grunnmur og kledning.
- Bruk mobilkameraet til å filme oppunder kledningen. Finnes det åpninger som kan føre dem videre inn i huset?
- Musebørster selges i metervis og kan legges oppunder kledningen rundt hele huset som en sikring.

RØRFØRINGER OG HJØRNEKASSER

- Sjekk rundt alle rørføringer inn i huset; er det glipper?
- Lufteluker bør være dekket med netting.
- Sjekk hjørnekassene; er det glipper og åpninger i topp eller bunn?
- Ligger det ved inntil husveggen? Det kan være ly og vei inn.

FELLER

- Klassiske klappfeller er best, de har du kontroll på og kan sjekke regelmessig. Sett dem langs fotlisten.
- Unngå gift; gift kan føre til at musene råtner inne i gjemmestedene
- Det finnes burfeller, som gjør at du slipper å drepe dem. Da kan de slippes ut igjen.
- Hva slags åte har liten betydning, men sjokolade er populært.

PROFESJONELL HJELP

Blir du ikke kvitt musene eller ev. andre skadedyr, kan du tilkalle et skadedyrfirma. De vil finne ut hvor og hvordan musene eller skadedyrene kommer seg inn. Flere medlemsforeninger har egen avtale med slike firma. Anticimex er mye brukt.

BILDET AV HUSBUKK – LES MER OM HUSBUKK PÅ FHI SINE NETTSIDER

Resultatet av skadeinsekter er normalt en sekundærskade der det fra før av er et råteproblem, og derfor en indikator på råte. Aktuelle skadeinsekter er treborende insekter der særlig Husbukk og Stokkmaur er de hissigste.

Hvis det oppdages maur skal medlemsforeningens hytteansvarlige ha beskjed umiddelbart. Det er viktig da å lokalisere forekomsten så godt som mulig, både fordi det kan gi pekepinn om råteangrep og fordi det da er enklest å ta knekken på maurangrepet.

Husbukk er en tregnagende larve som er vanskelig å oppdage, men under gunstige forhold kan man høre at de gnager. I verste fall oppdages de ikke før de forlater stokken som ferdig utviklet husbukk og etterlater seg utflygningshull på overflaten. Oppdages slike hull er det viktig å varsle medlemsforeningens hytteansvarlige slik at tiltak kan iverksettes så raskt som mulig. Også her kan det være aktuelt å profesjonell hjelp som nevnt i kapittelet som omhandler mus.

All dugnad behandles på samme måte som aktivitet i DNT. Se tidligere kapittel i denne håndboken hvor «Risiko- og sårbarhetsanalyse, avvikshåndtering og beredskapsplan» omtales.

Arbeid i høyden og bruk av motorsag er eksempler på dugnadsarbeid som kan være ekstra utsatt for risiko. Ved slikt arbeid er det smart å tenke gjennom hva som er gjort av forberedelser, sikringstiltak og hvilken beredskap vi har dersom et avvik skal skje. En «Sikker jobb analyse» bør gjennomføres før slike arbeider.

Medlemsforeninger som gjennomfører dugnad plikter å ha nødvendig dokumentasjon, sikringsutstyr og kvalitet sikre at rett kompetanse er på plass under dugnad.

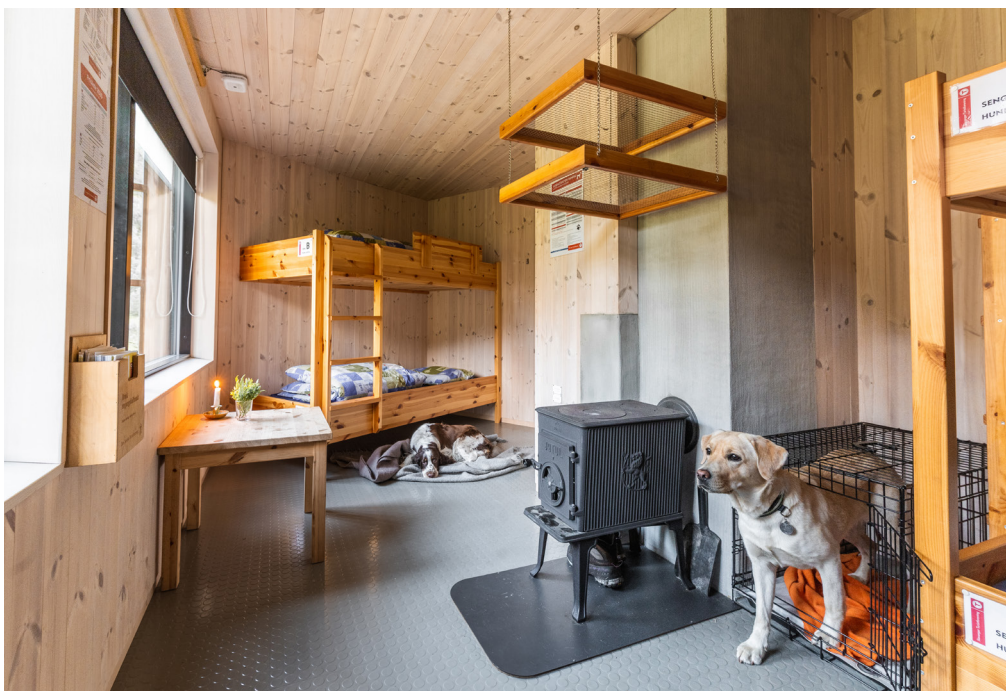
Det nye frivillighetssystemet hvor dugnadsoppdrag for DNT kan legges ut for påmelding skal få en egen modul hvor risikovurdering av oppdraget skal gjennomføres.

Forsikringen for dugnadsarbeidere i DNT er tegnet gjennom Gjensidige forsikring og har god dekning dersom skader skulle forekomme.

Se Foreningsnett for ytterligere informasjon:

<https://dennorsketuristforening.sharepoint.com/sites/ForeningsnettSikkerhet/SitePages/Forsikringer.aspx>

BILDET VISER HUNDEROM PÅ KVITLEN

DNT jobber aktivt for å tilrettelegge for hund på hyttene. Det finnes et eget vedtak fra Landsmøtet i 2009 hvor medlemsforeningene blir oppfordret til å arbeide med utvikling av tilbudet til de som har med hund på tur.

Det har skjedd mye når det gjelder å legge til rette for hund på DNTs hytter de siste årene. Nå er mulig å ha med hunder på de aller fleste betjente hytter. Det er også mulig å ha med hunder på mange av de selv- og ubetjente hyttene.

Vi bør jobbe for at alle hyttene skal ha et tilbud for hund. Samtidig må vi ta hensyn til mennesker med allergi sånn at ingen ekskluderes fra å overnatte på våre hytter.

Plassering av hunden vil variere ut fra den enkelte hyttes størrelse og mulighet for praktisk tilrettelegging. På noen hytter er det lett å finne gode løsninger med egne rom eller hus for hunder, mens det ikke er like enkelt andre steder.

De fleste betjente hytter har hundebur på egne rom. Hvis gjester med hund kommer når det er mange andre hunder på hytten blir det på samme måte som når det er mange gjester. Er det ikke plass i hunderommene må noen sove andre steder. Gjester som har med hund og går på tur i høysesongen må derfor regne med å sove i et uthus eller lignende. De fleste selvbetjeningshytter har et hundebur i uthuset/sikringshytten eller alternativt eget hunderom.

Det anbefales at sammenleggbare hundebur med en lengde på minimum 100 cm kjøpes inn til hytter hvor gjester med hund skal være velkommen. De fleste hundeeiere har forståelse for at hunden må oppholde seg i bur og ikke har tilgang på fellesarealer og senger. Hundeeiere kan med fordel også ta med en enkel madrass/teppe som hunden kan ligge på samt mat/drikke-skål. Husk da å opplyses om dette på UT.no og i annen informasjon som går ut til gjesten ved bestilling.

Se eget Webinar som omhandler temaet på Foreningsnett

BILDET VISER RENHOLD PÅ SKÅPET

Renhold på de selv og ubetjente hyttene varierer i stor grad. Vi ser at de hytter som har hyttevakter på sommeren i større grad klarer å opprettholde et bedre renhold enn på hytter uten hyttevakt. Innlagt vann øker enkeltheten for gjesten til å utføre renhold og da ser man også i større grad at det blir holdt en bedre standard enn de hytter der du må hente vann. Er det fast strøm på hytten og man kan ha støvsuger, så vil det igjen være med å gjøre det enkelt for gjesten til å gjøre rent.

Mange av våre hytter er av det gamle slaget og har i dag ikke innlagt vann, og begrenset med tilgang på strøm. På hytter med belysning (12V/220V) er det erfaringsmessig bedre renhold. Det aller viktigste er informasjon om hvordan det skal gjøres rent og tydelige produkter som gjesten enkelt får til å rengjøre med.

Vi anbefaler at det utarbeides lokale lister på produkter og bruk av disse for både gjester og periodisk tilsyn. Del gjerne opp i soner hvor både produkt og bruksanvisning i de ulike sonene toalett, kjøkken, fellesområder og soverom beskrives. Husk å tenke på enkelhet, miljøhensyn og god kvalitet. Gjennom slike lister vil krav til kvalitet på renhold både for gjester og tilsyn bidra til både forventningsavklaring og god standard på hyttene.

BILDET VISER UTEDOEN PÅ KROSSVATN

Hyttetilsynet tømmer doen når det er nødvendig. Der det er mulighet for at doen kan bli full i løpet av vinteren, må doen tømmes om høsten.

En utedo som fungerer godt lukter lite, komposterer godt og er grei å håndtere for den som tømmer den. Avgjørende for god kompostering er at man sikrer en aerob forbrenningsprosess og sørger for en god balanse i kompostmaterialet.

Dopapir laget av returpapir er tyngre nedbrytbart enn annet dopapir.

Fuktbalansen er viktig for en aerob forbrenningsprosess. Det oppnås ved at væske dreneres bort fra massen og at det er god tilgang på oksygen. Strø som binder fuktighet vil ha en gunstig effekt. Normalt vil det være et nitrogenoverskudd i forhold til karbonmengden i en utedo. De fleste typer strø vil bøte på dette også, men torvstrø tilsatt nitrogen forverrer balansen. Sagflis og oppsop fra vedskjulet vil ha god effekt. Et tynt lag strø over fersk møkk vil også ha en umiddelbar dempende effekt på lukt- og flueplagen. Derfor er det lurt å sette fram et spann med strø, sagflis/bark eller sanitærbark.

Under Hytte- og ruteutvalgets digitale hyttedriftsuke i 2022 ble det presentert et eget innlegg hvor en godt fungerende utedøløsning fra Bakken Gård ble presentert av Stavanger Turistforening. På foreningsnett finnes både innlegget som omhandler utedøløsningen og andre temaer:

Se: <https://dennorsketuristforening.sharepoint.com/sites/ForeningsnettHytter/SitePages/Uke-46-er--Hytte-og-ruteuke-!.aspx>

For hytter som ligger uten veiforbindelse eller vinterbrøytet vei kreves litt ekstra planlegging når det gjelder transport av byggmaterialer, matvarer, ved og gass og annet utstyr til drift og vedlikehold.

Transport av utstyr der det ikke finnes vei gjøres vanligvis med snøskuter på vinterføre, og i noen tilfeller med båt eller helikopter.

Av hensyn til natur, dyreliv og friluftslivsutøvere er i utmark i utgangspunktet forbudt, og i de fleste tilfeller må man innhente tilatelse i forkant av kjøringen.

For kjøring med snøskuter til selvbetjente og utbetjente hytter er hovedregelen at man må innhente tilatelse av grunneier og kommunen.

For kjøring til de betjente hyttene må man også ha tilatelse fra grunneier, men til forskjell fra de selvbetjente og ubetjente hyttene har DNT en generell tilatelse til å kjøre på vinterføre til de betjente hyttene. Her trenger man derfor ikke en særskilt tilatelse fra kommunen, men det anbefales likevel å ha en dialog med kommunen.

For å unngå forstyrrelser av dyreliv og slitasje i terrenget, godkjennes motorisert ferdsel på barmark kun i spesielle tilfeller, og det er ønskelig at DNT unngår barmarkskjøring så langt det går.

Selv om helikopter er kostbart og lager en del støy, kan bruk av helikopter i enkelte tilfeller være hensiktsmessige dersom man skal frakte store mengder med materialer og utstyr på en gang, eller man har transportbehov utenom vinterseongen. Hovedregelen når det gjelder bruk av helikopter er at landing krever tilatelse av grunneier og kommunen, mens helikopterslipp høyere enn 15 meter fra bakken ikke trenger landingstillatelse.

For hytter som ligger ved innsjøer og vann kan også båttransport være et godt fraktoalternativ. Når det gjelder båttransport er det i hovedregel lov å kjøre motorbåt på alle større vann og vassdrag uten tilatelse, mens kjøring med motorbåt på vann og vassdrag som mindre enn 2 kvadratkilometer krever tilatelse fra kommunen. Roing og bruk av mindre elektriske motorer er lov på de fleste vann.

Dersom hytten ligger i en nasjonalpark eller annet verneområde er det viktig å merke seg at det ofte gjelder egne regler for motorisert ferdsel, og motorisert ferdsel i verneområder krever alltid tilatelse fra vernemyndighetene i tillegg til tilatelse fra grunneier og kommune. Ofte er det nasjonalparkstyrene som gir slike tilatelser.

DNT er opptatt av at motorisert ferdsel i utmark begrenses til det nødvendige, og ønsker derfor å gå foran som et godt eksempel. Det oppfordres derfor til å ha et bevist forhold til bruk av motoriserte kjøretøy i utmark, selv om DNT i mange tilfeller har et velbegrunnet behov for transport.

Antall turer kan reduseres gjennom god planlegging, og ved å samle opp behovet for frakt til noen ganger i året. Man bør planlegge transport til tider av året hvor fugle- og dyreliv er minst sårbart, og det kan være lurt å unngå de dagene i året hvor mange mennesker bruker området.

Når det gjelder bruk av snøskuter finnes det en del steder muligheter til å benytte seg av leietjenester, og det kan også være et alternativ å samarbeide om transport med andre aktører, som for eksempel fjelltjenesten. For påfyll av lettere typer utstyr slik som stearinlys, dopapir og likenende kan det også være et alternativ at dette bæres inn til fots eller på ski.

Mer detaljerte råd om transport i utmark finnes i DNT sin veileder i utmark til drift og vedlikehold av DNTs hytte- og rutenett

TRANSPORT MED BÅT

For transport med båt er det Sjøfartsdirektoratet sine regler som gjelder. Dersom fartøyet er under 24 m er det anledning til å frakte maksimalt 12 passasjerer – ev. mannskap/båtfører kommer utenom. Merk at båtens størrelse og antall passasjerer også skal følges. Alle båter har en CEmerking som sier noe om hvor mange personer båten er godkjent for. Dette tallet er inkl. båtfører. Dette gjelder når DNT selv er ansvarlig for fartøyet som benyttes. Fartøy som brukes av skoler, leirskoler eller barnehager til sjøvettaktiviteter kan følge reglene for fritidsfartøy. Det anbefales at båtfører har båtførerbevis og er godt kjent med båten. Bestilles transporten eksternt eller om det er en rutebåt er det selvsagt det enkelte båtselskap sitt ansvar å følge gjeldende reglement.

BILDET ER FRA GRÅHØGDBU SOM DNT OSLO OG OMEGN FLYTTET TIL MAIHAUGEN

Det kan være flere grunner til å legge ned en DNT hytte. Styret i medlemsforeningen skal alltid være involvert i denne typen beslutning og her er noen av årsakene til å foreslå en nedlegging for styret:

- Hytten er lite i bruk og er ikke økonomisk bærekraftig for medlemsforeningen som ikke har økonomi til å beholde den.
- Hytten er ikke lenger del av et rutenett.
- Hytten ligger i et område hvor det er truet dyreliv.

Når nedleggelse av en hytte vurderes bør følgende drøftes:

- Hvordan er de historiske overnattingstallene for hytten?
- Hva er minste antall overnattinger for at hytten skal drives med et budsjett som går i 0?
- Hvilken betydning har hytten for frivillige, dugnadsgjeng og tilsyn?
- Kan hytten utvikles slik at den blir attraktiv for nye bruksgrupper eller frivillige (pizzaovn, badstue, skolehytte eller serveringshytte)?
- Er det mulig å selge hytten på markedet eller ev. flytte den til en annen DNT plassering eller til en annen medlemsforening?
- Har overnattingstilbudet vært godt nok kommunisert på UT.no eller i andre kanaler?
- Er hytten strategisk plassert i et rutenett og vil en ev. nedleggelse berøre muligheter for nabo-hytter?
- Har hytten historisk verdi, er det tradisjoner lokalt eller andre områder innen kulturarv som bør hensyntas?
- Hvilken betydning vil nedleggelse ha for medlemmene og hvordan slår endringen i tilbud ut på kontingentberegningsmodellen (se eget kapittel i håndboken)?

Besøk www.dnthyttedrift.no for å se siste utgave
av håndboken samt se flere eksempelbilder